

POWIATOWA I MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA „BIBLIOTEKA POD ATLANTAMI” W WAŁBRZYCHU

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
POWIATOWEJ I MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
„BIBLIOTEKI POD ATLANTAMI”
W WAŁBRZYCHU
W ROKU 2013 ROKU**

WAŁBRZYCH, 2014

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Sprawy kadrowe, socjalne i organizacyjno-administracyjne	7
3. Szkolenia pracowników merytorycznych	11
4. Gromadzenie i opracowanie zbiorów	12
5. Kontrola księgozbioru	18
6. Udostępnianie zbiorów	18
7. Działalność informacyjno-bibliograficzna	23
8. Działalność instrukcyjno-metodyczna	24
9. Statystyka. Bieżące poradnictwo	26
10. Popularyzacja książki, biblioteki i czytelnictwa	27
11. "ZASŁUCHAJ SIĘ W BAJCE"	28
12. "MÓJ ŚWIAT, MOJE WARTOŚCI"	30
13. NARODOWE CZYTANIE – FREDRO	31
14. WAŁBRZYCH WIELOKULTUROWY	32
15. LITERACKIE INSPIRACJE	32
16. DYSKUSYJNY KLUB KSIĄŻKI "CHMURDALIA"	33
17. "ROZMOWY Z MISTRZEM"	36
18. Imprezy dla dzieci	36
19. Rok Juliana Tuwima	37
20. Klub Czytających Rodzin	37
21. Ferie w bibliotece	39
22. Tydzień bez przemocy	40
23. Wakacje w bibliotece	41
24. Oferta dla młodzieży	43
25. Edukacja regionalna	44
26. Otwarcie Pokoju Pamięci Poety Mariana Jachimowicza	45
27. Ślady historii w moim mieście	46
28. Senior w bibliotece	46
29. Pozostałe imprezy	47
30. Oferta dla specjalnych grup użytkowników	49
31. Akademia Młodych	49
32. Działalność wystawiennicza i wydawnicza	50
33. GALERIA KSIĄŻKI	51
34. GALERIA POD ATLANTAMI	53
35. Podsumowanie	57

WSTĘP

W 2013 roku po wprowadzeniu niezbędnych zmian organizacyjnych, sytuacja Biblioteki pod Atlantami ustabilizowała się. Pozyskano dodatkowe środki finansowe na nowe projekty biblioteczne, które przyczyniły się do uatrakcyjnienia i poszerzenia oferty czytelniczej. Zorganizowane eventy spotkały się z życzliwym odbiorem uczestników: od najmłodszych do seniorów oraz osób niepełnosprawnych. Wzorem lat ubiegłych kontynuowano zakupy nowości wydawniczych, również przy dodatkowym wsparciu finansowym Organizatora oraz dotacji Biblioteki Narodowej.

Dzięki współpracy z Dolnośląską Biblioteką Publiczną we Wrocławiu i dolnośląskimi bibliotekami publicznymi wykupiono (współ) ponad 1800 e-booków. Dostęp jest możliwy za pośrednictwem strony – www.libra.ibuk.pl po zalogowaniu się i wprowadzeniu bezpłatnego kodu aktywacyjnego można korzystać z oferty z komputerów domowych. Kody, czytelnicy Biblioteki pod Atlantami mogą otrzymać osobiście od bibliotekarzy w działach udostępniania i wszystkich filiach bibliotecznych. Z kodów aktywacyjnych można również korzystać na terenie biblioteki. Od kilku lat w Czytelnicy Naukowej dostępny jest bezprzewodowy dostęp do Internetu.

Ponownie uruchomiono Pokój Pamięci Poety Mariana Jachimowicza, nieczynny od 2008 roku z powodu zawilgocenia.

Ponowne zmniejszenie dotacji podmiotowej ok. 200 tys. złotych nie pozwoliło na realizację wielu istotnych działań, w tym również w zakresie podniesienia płac, których niski poziom od lat powoduje coraz większą frustrację załogi. Środki zadeklarowane przez Organizatora – 38.000,00 zł na zmniejszenie dysproporcji płacowych najniżej zarabiających pracowników, pozwoliły nieco optymistycznie spojrzeć w przyszłość.

Z konieczności prowadzono bardzo oszczędnie wydatki. W rezultacie to spowodowało także zahamowanie rozwoju w zakresie komputeryzacji placówki i przeprowadzenia coraz bardziej niezbędnych remontów filii bibliotecznych, zlokalizowanych głównie w starym budownictwie w dzielnicach: Nowe Miasto, Stary Zdrój czy Podgórze. Także budynek główny narażony jest na postępującą dewastację z powodu zalewania ścian, głównie od strony dawnego klubu „Atlantis”. Ponownie podjęto działania w celu usunięcia przyczyn powstawania zacieków. Mimo to, podjęte próby okazały się mało skuteczne, gdyż poprawa stanu budynku nie zależy wyłącznie od biblioteki.

W minionym roku najpilniejszym zadaniem stało się wykonanie termomodernizacji i poprawy stanu ogrzewania budynku głównego, usytuowanego przy rynku. Nawet

przy niewielkich chłodach temperatura w pomieszczeniach bibliotecznych, mimo ogrzewania, nie podnosi się do wymaganego poziomu +18°C. Stale rosnące koszty opału pochłaniają znaczną część budżetu instytucji. Dyrekcja Biblioteki zwróciła się z prośbą do Organizatora o wsparcie finansowe na pokrycie kosztów przygotowania koniecznej dokumentacji technicznej, niezbędnej do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu termo-modernizacyjnego. Biblioteka uzyskała zgodę na modernizację i dotację celową w kwocie 150 tys. złotych.

Z dniem 31 grudnia 2012 roku wygasło porozumienie między Gminą Wałbrzych a Powiatem Wałbrzyskim, które ustalało, regulowało wykonywanie zadań powiatowych przez Bibliotekę pod Atlantami na rzecz bibliotek powiatu ziemskiego. Dyrekcja Biblioteki skierowała zaproszenie do władz miasta i powiatu w celu przedłużenia porozumienia. 14 lutego odbyła się narada z udziałem przedstawicieli władz miasta i powiatu, w osobach: wiceprezydenta Zygmunta Nowaczyka i komisarza Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu – Józefa Piksy. W czasie nadary zaproszeni Goście przedstawili stanowisko w sprawie utrzymania statusu powiatowego przez księżnicę wałbrzyską. Bibliotece pod Atlantami powierzono na 2013 rok realizację zadań powiatowych, na które Powiat przeznaczył dotację w wysokości 10.000 zł (Porozumienie nr 36 WS.031.2.6.3031 Zarządu Powiatu Wałbrzyskiego z dn. 19 marca 2013 r.). Wcześniej była to kwota 200.000 zł.

Starania o utrzymanie statusu biblioteki powiatowej zakończyły się pomyślnie dzięki jasnemu stanowisku władz i dyrekcji Biblioteki pod Atlantami, a także w dużej mierze, dzięki całkowitemu poparciu dyrektorów samorządowych bibliotek publicznych z terenu powiatu.

Znacznym problem w roku sprawozdawczym było utrzymanie Filii nr 14 w dzielnicy Szczawienko – do momentu planowanego na rok 2014 połączenia i przeniesienia jej do nowego lokalu na Podzamczu, tj. w budynku byłego V Liceum Ogólnokształcącego, gdzie ma zostać utworzona m.in. nowoczesna multimedialna biblioteka. W roku 2013 trwały rozmowy z nowym właścicielem obiektu (Urzędem Marszałkowskim we Wrocławiu) na temat możliwości dalszego pozostania placówki w obecnej siedzibie, tj. przy ul. Wieniawskiego. Projekt nowej filii na Podzamczu – utworzonej na bazie 3 dotychczas samodzielnych filii nr 11, 11 dziecięco - młodzieżowej i filii nr 14, uwzględnia potrzeby zawarte w ogólnej koncepcji nowoczesnej biblioteki, łączącej zadania wypożyczalni dla dorosłych, oddziału dziecięco - młodzieżowego (z osobnym wejściem) oraz części multimedialnej. Warto dodać, że to miejsce wybrali sami mieszkańcy. Jesienią

2013 roku rozpoczęły się już prace adaptacyjne na potrzeby biblioteki.

W budynku głównym biblioteki, w miesiącach wakacyjnych przeprowadzono prace modernizacyjne w pomieszczeniach Oddziału Dziecięco - Młodzieżowego, które zrealizowano w ramach dotacji pozyskanej ze środków ministerialnych. Projekt obejmował m.in. wymianę mebli i wyposażenia Działu dla Najmłodszych, doposażenie Działu Młodzieżowego w nowoczesny sprzęt komputerowy. Poprawiono estetykę i aranżację wnętrza. Od 1993 roku, tj. od momentu przeniesienia Oddziału Dziecięco - Młodzieżowego z ul. Sienkiewicza 2 do Rynku, pełni on funkcję głównego działu pracy z młodszymi czytelnikami, z rozbudowaną ofertą szkoleniową w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą, miasta Wałbrzycha, dla bibliotekarzy jak i terenu powiatu. Dostosowano wyposażenie Oddziału do europejskich standardów i stał się on atrakcyjnym miejscem dla młodych czytelników, którzy oczekują nowoczesnych i atrakcyjnych form usług bibliotecznych, dostosowanych do ich możliwości i potrzeb.

Biblioteka w regulaminowym terminie złożyła 5 wniosków do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do programów: **„Rozwój infrastruktury kultury, priorytet: Infrastruktura kultury”**, **„Promocja literatury i czytelnictwa”** oraz **„Edukacji”**. Uznanie i dotację na realizację uzyskały 3 projekty:

1. Modernizacja Oddziału Dziecięco - Młodzieżowego PiMBP "Biblioteki pod Atlantami" w Wałbrzychu – program: Rozwój infrastruktury kultury, priorytet: Infrastruktura kultury (dotacja – 60 000,00);
2. „Mój świat, moje wartości” – program: Promocja literatury i czytelnictwa, priorytet: Promocja czytelnictwa (dotacja – 17 000,00);
3. „Zasłuchaj się w bajce” – program: Promocja literatury i czytelnictwa, priorytet: Promocja czytelnictwa (dotacja – 13 000,00).

Wkład własny do w/w projektów w kwocie 46 250,00 zapewniła Gmina Wałbrzych.

Biblioteka uzyskała dotację z innych źródeł:

1. Biblioteki Narodowej z programu „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek w 2013 r.” na kwotę 66 000,00. Podobnie jak w roku ubiegłym, w związku z brakiem środków na zakup zbiorów, w budżecie biblioteki Gmina Wałbrzych przyznała dodatkowo 50 000 zł na wkład własny do zadania.
2. Fundacji Orange -program – „Edukacja i zwiększenie wykorzystania Internetu przez pracowników i użytkowników biblioteki” - dotacja: 15 094,91 zł (za okres VIII 2012 r. – XII 2013 r.).

3. Funduszu Regionu Wałbrzyskiego na organizację wystaw w galeriach bibliotecznych – 3 000,00 zł.

4. Narodowego Centrum Kultury na realizację II edycji projektu „Szoruj język”, towarzyszącego ogólnopolskiej kampanii społeczno-edukacyjnej „Ojczysty – dodaj do ulubionych” (w ramach programu „Promocja języka polskiego”). Wnioskowano o kwotę 17600,00. Jednak, mimo niezłej oceny merytorycznej projekt nie uzyskał wystarczającej liczby punktów, głównie ze względu na fakt, iż w programie preferowano wnioski złożone przez instytucje funkcjonujące w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców.

Pod koniec czerwca udało się także podpisać umowę sponsoringową z Bankiem Zachodnim WBK S.A. (Oddział Wałbrzych) na sfinansowanie (w kwocie 4 000,00) realizacji miejskiego konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży pt. „Ślady historii w moim mieście”. Finał imprezy odbył się we wrześniu.

Wśród tegorocznych darowizn przekazanych wałbrzyskiej Bibliotece należy wymienić także kwotę 450,00 zł z Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej im. T. Mikulskiego we Wrocławiu – przeznaczoną na koszty organizacyjne w naszym powiecie kolejnej edycji imprezy czytelniczej „Z książką na walizkach”.

Ważnym i wielce znaczącym wsparciem dla Biblioteki pod Atlantami są również wpłaty naszych czytelników (członków) na konto *Stowarzyszenia Przyjaciół Biblioteki pod Atlantami w Wałbrzychu*, przeznaczone głównie na zakup nowości wydawniczych. Stowarzyszenie także stara się pozyskać środki od Gminy Wałbrzych w ramach konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Dzięki temu udało się otrzymać dotację w wysokości 3 000,00 zł na projekt pt. „*Literackie Inspiracje*”.

Wałbrzyska biblioteka od lat utrzymuje dobre kontakty z wieloma instytucjami i placówkami, nie tylko ze środowiska lokalnego. W 2013 roku nawiązała współpracę z nowymi partnerami, m.in.: Europejskim Centrum Obsługi Głuchych, które zaproponowało pomoc w zorganizowaniu w naszej placówce m.in. Klubu Głuchego Czytelnika.

W drugim kwartale roku w dawnym biurze, redakcji Wałbrzyskiego Informatora Kulturalnego wprowadziło się Stowarzyszenie "Dom Bretanii" w Wałbrzychu. Zmiana siedziby spowodowana była koniecznością – wypowiedzeniem umowy najmu przez właściciela poprzedniej siedziby. Przez tę zmianę Biblioteka zyskała pewne korzyści w postaci remontu i opłat za wynajęte pomieszczenie. Ponadto Stowarzyszenie zaproponowało współpracę w zakresie organizacji m.in. wystaw tematycznych

oraz spotkań z ciekawymi osobami; w atrium zorganizowano wystawę zdjęć Kazimierza Kozakiewicza pt.: „Impresje Bretońskie”.

Równie interesującą ofertę bezpłatnych spotkań, wykładów i wystaw promujących region, zaproponowali członkowie Koła Przewodników Sudeckich i Terenowych przy Oddziale PTTK "Ziemi Wałbrzyskiej" w Wałbrzychu w zamian za udostępnienie pomieszczenia na spotkania organizacyjne.

Bibliotekarze współpracowali z różnymi instytucjami w ramach partnerstwa lokalnego, szczególnie „Epicentrum” w Śródmieściu. Przez urozmaiconą aktywność w upowszechnianiu czytelnictwa, kultury i dziedzictwa kulturowego regionu Biblioteka na trwałe wpisała się w przestrzeń społeczną wałbrzyskiego Rynku. Kontynuowano współpracę z Wałbrzyskim Towarzystwem Naukowym, placówkami szkolnymi i opiekuńczymi, instytucjami kultury; szczególnie wałbrzyskim Muzeum, Teatrem Lalki i Aktora.

Często z obopólną korzyścią sami użytkownicy składają Bibliotece propozycje pomocy i współpracy, m.in. pan Tomasz Ogórek – współautor i współwłaściciel strony internetowej www.rockmagazyn.pl, który w zamian za reklamę wspomnianego portalu oraz umieszczenie linków do tamtejszych recenzji przekazał do zbiorów Fonoteki płyty CD na kwotę 794 zł darów, przez co powiększyły się o 28 pozycji. Były to głównie nagrania młodych, aspirujących zespołów, wydane własnym sumptem. Znalazło się tam jednak kilka znanych wykonawców m.in. Strachy Na Lachy, David Bowie, AC/DC czy popularny ostatnio Sixto Rodriguez.

Znaczącym podsumowaniem wieloletniej pracy wałbrzyskiej biblioteki jako placówki realizującej zadania zarówno na rzecz miasta Wałbrzycha jak i Powiatu Wałbrzyskiego, było przyznanie jej podczas uroczystych sesji - XLVI Rady Miasta Wałbrzycha (28 marca 2013 r.) tytułu „Zasłużony dla Miasta Wałbrzycha”, a następnie - V Rady Powiatu Wałbrzyskiego (18 czerwca 2013 r.) – tytułu: Zasłużony dla Powiatu Wałbrzyskiego. Wnioski o przyznanie w/w tytułów złożyła prezes Fundacji Museion w Wałbrzychu, Elżbieta Kwiatkowska - Wyrwisz.

SPRAWY KADROWE, SOCJALNE I ORGANIZACYJNO-ADMINISTRACYJNE

W dniu 31 grudnia 2013 roku w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej „Bibliotece pod Atlantami” było zatrudnionych 69 osób. Na tę liczbę składało się: 64 pełne etaty i 5 niepełnych. Oprócz tego z jednym pracownikiem była zawarta umowa dodatkowa

na 0,1 etatu. Przeciętna liczba zatrudnionych pracowników w przeliczeniu na pełne etaty wyniosła za cały rok 67,12.

W całym okresie sprawozdawczym 3 osoby przebywały na urloпах bezpłatnych, w tym dwie na długotrwałym. Dwie osoby przebywały na urlopie macierzyńskim, jedna na urlopie wychowawczym i jedna na rodzicielskim. Dla wszystkich osób Biblioteka była głównym miejscem zatrudnienia.

Spośród zatrudnionych osób 5 osób ma orzeczenia o niepełnosprawności, w tym: 3 osoby stopień niepełnosprawności lekki, a 2 osoby umiarkowany stopień niepełnosprawności. W związku z dużą ilością zatrudnionych osób z orzeczeniem o niepełnosprawności jesteśmy zwolnieni z miesięcznej, obowiązkowej wpłaty na PFRON, sporządzamy tylko informacje na druku INF-1.

Trzech pracowników, na własną prośbę, zmniejszyło na czas określony wymiar etatu.

W ciągu okresu sprawozdawczego rozwiązano umowy o pracę z 10 osobami (6 pracowników merytorycznych, 1 osoba z administracji i 3 z obsługi): 5 umów było zawartych na czas określony, 1 osoba przeszła na emeryturę, 4 osoby odeszły z pracy za porozumieniem stron. W 2013 roku przyjęto do pracy 9 osób: 5 pracowników merytorycznych, 4 osoby do obsługi — w tym dwie na ½ etatu. Wszystkie osoby zostały przyjęte na czas określony, w tym dwie na sezon grzewczy.

W okresie sprawozdawczym przepracowano 427 godzin ponad normę czasu pracy, z czego większość to nadgodziny spowodowane okresem urlopow. Nadgodziny wypracował też kierowca, m. in. w związku z dolnośląskim spotkaniem pisarzy z młodymi czytelnikami w ramach kolejnej edycji cyklu „Z książką na walizkach”.

W okresie sprawozdawczym przygotowano materiały niezbędne do realizacji wypłat nagród jubileuszowych dla 8 pracowników, w tym 5 nagród dla pracowników merytorycznych, a 3 dla obsługi (2 nagrody 20%, 1 nagroda 25%, 2 – 30%, 1-35%, 2 – 40%).

Skierowano 29 osób na okresowe badania lekarskie i 7 osób na badanie wstępne. 4 pracownikom pracującym przy monitorach komputerowych zostało wypłacone dofinansowanie do zakupu okularów ochronnych. W okresie sprawozdawczym wypisanych zostało 119 zwolnień lekarskich na 1098 dni kalendarzowych (827 dni pracy). Ze zwolnień lekarskich korzystało 38 pracowników. Tak duża absencja chorobowa pracowników Biblioteki przy dość ograniczonym zatrudnieniu nie pozostają bez wpływu na sprawne funkcjonowanie instytucji (liczne zastępstwa, kilka przypadków zamknięcia filii).

Wciąż problemem zawodowym wałbrzyskich bibliotekarzy pozostają niskie płace. Dużą część załogi to młode osoby, z krótkim stażem pracy. Ich wynagrodzenie pozostaje najczęściej na najniższym poziomie. Mimo wprowadzonych koniecznych oszczędności, także etatowych (głównie ograniczenia zatrudnienia w administracji, tj. zmniejszenie obsady sekretariatu i Działu Księgowości), nadal nie udaje się podnieść płac bibliotekarzom. W tej sytuacji trudno także pozyskać nowych, kreatywnych pracowników, szczególnie do pracy z dziećmi. W grudniu zostały przygotowane dane do regulacji płac związanych z najniższym wynagrodzeniem, w związku z uzyskaną dotacją.

Dla większości zatrudnionych pewnym wsparciem jest możliwość korzystania ze świadczeń w ramach funduszu socjalnego. W okresie sprawozdawczym przyznano z funduszu świadczeń socjalnych 8 pożyczek mieszkaniowych po 2.000,- zł każda, z rozłożeniem spłaty na 2 lata. Dofinansowanie z funduszu świadczeń socjalnych do wypoczynku urlopowego otrzymało 69 osób, w tym 5 emerytowanych pracowników, na kwotę 51.450,- zł. W grudniu rozdano, uprawnionym dzieciom pracowników, 23 paczki mikołajowe. W listopadzie przygotowano listy uprawnionych 69 pracowników do wypłaty z funduszu świadczeń socjalnych ekwiwalentów pieniężnych za świadczenia rzeczowe na łączną kwotę 31.720,- zł.

W ciągu okresu sprawozdawczego Dział Organizacyjno - Administracyjny przeprowadził na podstawie prawa zamówień publicznych 3 przetargi, z czego:

- 2 przetargi nieograniczone:

a) zakup i dostawa książek

b) wykonanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej dla zadania polegającego na termomodernizacji Budynku Głównego Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej „Biblioteki pod Atlantami” w Wałbrzychu, Rynek 9, wraz z robotami towarzyszącymi,

- 1 przetarg w trybie zapytania o cenę na zakup i dostawę opału na sezon grzewczy 2013/2014.

Dział Organizacyjno – Administracyjny brał udział w przebiegu przetargów na zakup i dostawę książek przeprowadzanych przez Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów (3 przetargi).

Dział przeprowadził 8 zapytań ofertowych w oparciu o Regulamin udzielenia zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14 000 euro:

- zakup, dostawa i montaż mebli oraz elementów meblowych do Oddziału Dziecięco - Młodzieżowego,

- zakup i dostawa tonerów oraz pendrivów w celu realizacji dotacji otrzymanych przez Bibliotekę,
- zakup i dostawę materiałów biurowych i plastycznych w celu realizacji dotacji otrzymanych przez Bibliotekę,
- realizacja dotacji na Konkurs Plastyczny pt. „Ślady historii w mojej miejscowości” ze środków Banku Zachodniego WBK S.A.
- usuwanie z dachu Biblioteki śniegu wraz z wywózką oraz sopli lodowych z użyciem podnośnika,
- zakup i dostawa środków czystości na 2014 rok,
- zakup i dostawa tonerów, cartridgów i taśm do faxu na 2014 rok,
- zakup i dostawa artykułów papierniczych na 2014 rok.

W lutym br. został przeprowadzony przegląd sprzętu przeciwpożarowego oraz sprawdzenie stanu wewnętrznej sieci hydrantowej. W grudniu pracownik działu brał udział w przeprowadzonej przez Komendę Miejską Straży Pożarnej kontroli w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych.

Ograniczone możliwości finansowe w zakresie prac remontowych pozwoliły (oprócz koniecznych drobnych napraw) na:

- udostępnienie publiczności Pokoju Pamięci Poety Mariana Jachimowicza. Po długotrwałym remoncie, który obejmował m.in. osuszanie ścian, położenie specjalnych tynków oraz odnowieniu wystroju i odświeżeniu aranżacji zgromadzonych pamiątek 21 marca nastąpiło uroczyste otwarcie Pokoju. Było to możliwe dzięki wsparciu sponsora – Fabryki Wkładów Odzieżowych „Camela” w Wałbrzychu;
- przeprowadzenie remontu bieżącego (w kwietniu) tj. wymalowanie pomieszczenia pokoju socjalnego w budynku głównym Biblioteki, który został zalany od strony dawnego „Atlantisu”,
- ułożenie płytek podłogowych przy wejściu do Filii nr 7 (w czerwcu),
- odnowienie zaplecza Filii nr 3 oraz niezbędnych napraw w wc.

Dzięki pozyskanej dotacji ministerialnej na modernizację Oddziału Dziecięco – Młodzieżowego w sierpniu przeprowadzono następujące prace: malowanie ścian i sufitów, wymiana mebli i sprzętu komputerowego, wykładzin podłogowych i żaluzji.

W ciągu całego okresu sprawozdawczego przygotowano: aneksy do istniejących dokumentów: Regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, Regulaminu pracy), opracowano i wprowadzono Politykę bezpieczeństwa i Instrukcję zarządzania

systemem informatycznym Biblioteki pod Atlantami, Regulamin udzielania zamówień publicznych Biblioteki pod Atlantami, tekst jednolity Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów w Bibliotece pod Atlantami. 17 stycznia br. ujednolicono Regulamin organizacyjnego PiMBP „Biblioteki pod Atlantami”.

Ponadto zawarto stałą umowę z Stowarzyszeniem Domem Bretanii w Wałbrzychu na wynajem pomieszczenia w atrium Biblioteki. W zamian za przesunięcie terminu rozpoczęcia płatności za wynajem, Stowarzyszenie z własnych środków wyremontowało 3 pomieszczenia biblioteczne, w tym salę szkoleniową.

Szkolenia pracowników merytorycznych

Pracownicy Biblioteki w 2013 roku brali udział w 19 szkoleniach. Ze względu na skromne środki finansowe była to głównie oferta szkoleń merytorycznych organizowanych przez Dolnośląską Bibliotekę Publiczną im. T. Mikulskiego we Wrocławiu, a także szkolenia wewnętrzne, przygotowane przez pracowników Czytelni Naukowej, Filii nr 7 i Filii nr 11, Pracowni Komputerowej oraz działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Systematycznie doszkalali się także osoby opracowujące bibliografię regionalną oraz zespół ds. digitalizacji zbiorów. Spośród nich warto wymienić m.in.:

- Szkolenie dla instruktorów dotyczące zasad sporządzania statystyki za 2012 r. (org. DBP we Wrocławiu);
- XX edycja seminarium w cyklu Digitalizacja „Problemy prawne i organizacyjne w praktyce działania bibliotek cyfrowych oraz repozytoriów” – szkolenie bibliotekarza systemowego (org. Centrum Promocji Informatyki Sp. z o.o. Warszawa);
- Dolnośląskie Forum Bibliotekarzy – spotkanie dyrektorów i instruktorów bibliotek publicznych (org. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Oławie);
- „Metaforyczny sposób komunikacji jako niezwykła metoda w nauczaniu i wychowaniu dzieci”, spotkanie szkoleniowo-warsztatowe z bajko terapii (przyg. Małgorzata Błaszczuk z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Wałbrzychu);
- cykliczne spotkania zespołu ds. bibliografii województwa dolnośląskiego (org. DBP we Wrocławiu);
- „Radość czytania. Oferta bibliotek dla młodzieży w wieku 13-19 lat” - ogólnopolska konferencja dla bibliotekarzy pracujących z młodzieżą (org. Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu);
- „Docenić bibliotekę. Jak skutecznie prowadzić rzecznictwo” (org. DBP we Wrocławiu);
- „Budowanie potencjału kulturowego Dolnego Śląska – wyzwania i korzyści digitalizacji

w oparciu o rozwiązania firmy IBM" (org. Firma Pro System SA).

Szkolenia wewnętrzne przygotowanie przez pracowników PiMBP „Biblioteki pod Atlantami”:

- Zasady korzystania z portalu IBUK Libra (org. Dział Informacji Naukowej i Czytelń);
- Polityka bezpieczeństwa danych osobowych w PiMBP „Bibliotece pod Atlantami” – podstawowe zagadnienia (org. Pracownia Komputerowa);
- „Jak dobrze zorganizować spotkanie autorskie – zasady prowadzenie spotkania autorskiego przez moderatorów dyskusyjnych klubów książki”(Krystyna Pieczonka, moderatorka wałbrzyskiego DKK);
- "Ja w mojej klasie - tolerancja, szacunek, akceptacja" -warsztaty biblioterapeutyczne (Filia nr 7 z oddz.dziec.);
- Zasady organizacji zajęć edukacyjnych „Stop cyberprzemocy” w ramach programu „Dziecko w sieci” Fundacji Dzieci Niczyje (Akademia Młodych).

GROMADZENIE I OPRACOWYWANIE ZBIORÓW

Biblioteka pod Atlantami, podobnie jak w roku ubiegłym, otrzymała od Organizatora środki finansowe w kwocie 50 000 zł na zapewnienie wkładu własnego do programu Biblioteki Narodowej na „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych w 2013 r.". Przy obniżonej w tym roku dotacji podmiotowej nie udało się, bez dodatkowego wsparcia, dokonać zakupu zbiorów. W okresie sprawozdawczym ogłoszono siedem przetargów – cztery na zakup zbiorów zwartych i trzy na zakup audiobooków. W listopadzie planowano jeszcze zorganizować niewielki zakup wydawnictw zwartych, ale wskutek braku osoby decyzyjnej (niespodziewana długa choroba Dyrektora Biblioteki) i groźba, że nie zostanie wydana cała kwota z deklarowanego wkładu własnego, zwrócono się z prośbą do Biblioteki Narodowej – koordynatora programu, o wycofanie części wkładu własnego w kwocie 2335,37 zł, na który BN wyraziła zgodę i został podpisany stosowny aneks do umowy. Zwrócono się również o zgodę do organizatora – Urzędu Miasta Wałbrzycha – na wydatkowanie tej kwoty na zbiory specjalne. Po uzyskaniu aprobaty, w grudniu, zorganizowano przetarg i zakupiono płyty z muzyką i filmami DVD dla Oddziału Zbiorów Audiowizualnych. Takie rozwiązanie jest ważne, aby móc utrzymać dobrą i atrakcyjną ofertę tego oddziału. Podobnie jak w innych działach udostępniania, tak i tu należy dbać o systematyczny dopływ nowości wydawniczych, po które najchętniej sięgają nasi użytkownicy.

Dużo lepiej przedstawia się zakup audiobooków, na które można było przeznaczyć 5000,00

zł z wkładu własnego Biblioteki do programu pomocowego MKiDN „Zakup nowości...” oraz 2500,00 zł z projektu „Zasłuchaj się w bajce”.

W przypadku wydawnictw ciągłych również można zaobserwować, mimo i tak niewielkich zakupów, tendencję spadkową. Wynika ona raczej z tego, że w poprzednich latach kupowane były np. roczniki statystyczne, które obecnie ukazują się w formie elektronicznej i są ogólnie dostępne przez Internet, a więc nie ma potrzeby ich nabywania w tradycyjnej formie papierowej.

Nawiązując do tematu publikacji w formie cyfrowej, Biblioteka stara się nadążać za współczesnymi technologiami i zaproponowała w tym roku swoim czytelnikom wspomnianą już wcześniej – nową, bezpłatną usługę – dostęp do ibuków w czytelni on – line IBUK LIBRA. Wałbrzyska ksiąźnica wraz z innymi bibliotekami z Dolnego Śląska, wykupiła roczny dostęp do 1811 tytułów (za kwotę 2000,63 zł). Przy grupowym zakupie takiej usługi wynegocjowano bardzo atrakcyjne ceny dostępu do ibuków. Porównując ceny zakupionych jednostek z rokiem ubiegłym, kształtują się one następująco:

Książki: 19,06 zł (2013) – o 6% mniej (20,24 zł w 2012 r.);

Zbiory specjalne: 26,62 zł (2013) – o 9% mniej (29,14 zł w 2012).

Jeżeli chodzi o strukturę zakupionych wydawnictw książkowych, to przeważa beletrystyka i literatura dziecięca. Nowością w zakupionych zbiorach w tym roku jest kolekcja poczytnych i wysoko ocenianych komiksów dla dzieci i młodzieży oraz eksperymentalnie – książki w języku angielskim dla koneserów języków obcych, z myślą o rozszerzeniu tego typu oferty.

Łącznie do Biblioteki zakupiono zbiory za kwotę 120538,63 zł, o 46243,53 zł mniej niż w 2012 r.

Tabela nr 1. Zbiory zakupione w 2012 – 2013

Rok	Książki		Zbiory specjalne ¹		Wydawnictwa ciągłe ²	
	liczba	wartość w zł	liczba	wartość w zł	liczba	wartość w zł
2013	5.706	108.779,00 zł	436	11.604,62 zł	3	155,01 zł
2012	6.492	131.379,37 zł	1.206	35.139,78 zł	5	263,01 zł
Różnica	-786	-22.600,37 zł	-770	-23.535,16 zł	-2	-108,00 zł
	-12%	-17%	-64%	-67%	-40%	-41%

Jeżeli chodzi o zbiory pozyskane poza kupnem (tab. 2), to nieco spadła ilość

1 Przez pojęcie „zbiory specjalne” rozumie się zbiory audiowizualne oraz graficzne.

2 Zwrot „wydawnictwa ciągłe” został użyty w odniesieniu do bibliografii, roczników statystycznych bądź roczników czasopism. Istnieje osobny inwentarz dla tego typu zbiorów. Przy księgowaniu są one jednak traktowane jak książki i tak też liczona jest ich wartość.

zinwentaryzowanych książek. Powodem spadku było to, że opracowano o wiele więcej darów niż w ubiegłym roku zbiorów specjalnych (płyty z filmami i muzyką) do Oddziału Zbiorów Audiowizualnych, przez co użytkownicy nie odczuli tak dotkliwie braku nowości w tym dziale. W roku ubiegłym było to 35 egz. na kwotę 1128,16 zł., w br. — 75 egz. Za 2283,10 zł, w tym nowości pozyskane w darze ze Stowarzyszenia Przyjaciół „Biblioteki pod Atlantami”. Natomiast jeśli chodzi o wydawnictwa zwarte, to starano się zinwentaryzować książki dla tych działów i filii, które w ubiegłym roku do swoich księgozbiorów nie dostały darów wcale lub niewiele. Włączono do zbiorów również więcej wydawnictw ciągłych, co było spowodowane wpisaniem do inwentarza darów roczników „Dzienników Urzędowych Województwa Dolnośląskiego” przekazanych przez Bibliotekę Publiczną m. st. Warszawy, które już nie ukazują się w postaci papierowej, lecz elektronicznej.

Inne wpływy, to w przeważającej ilości zbiory przeinwentaryzowane lub dodatki do zaprenumerowanych czasopism. Największy wzrost tego typu wpływów zanotowano ponownie z zbiorach specjalnych, gdzie przeinwentaryzowano następną partię dokumentów wizyjnych (filmów), ale też sporo dodatków do gazet. W przypadku wydawnictw ciągłych mniej roczników zostało przeznaczonych do inwentaryzowania, a to za sprawą ustalonej z Czytelnią Czasopism polityką gromadzenia tego typu zbiorów.

W celu bardziej precyzyjnego przedstawienia wpływów pozyskanych poza kupnem, zostały one podzielone na dary przekazane bibliotece przez osoby prywatne i inne wpływy, w skład których wchodzi głównie zbiory przeinwentaryzowane oraz dodatki do prenumeraty. Wszystkie rodzaje zbiorów podnoszą wartość majątku biblioteki, różni je tylko sposób pozyskania.

Tabela nr 2. Zbiory pozyskane poza kupnem³

Rok	Książki - dary		Książki – inne wpływy		Zbiory specjalne - dary		Zbiory specjalne – inne wpływy		Wydawnictwa ciągłe - dary		Wydawnictwa ciągłe – inne wpływy	
	Liczb. wol.	Wartość w zł	Liczb. Wol.	Wartość w zł	Liczb. jed.	wartość w zł	Liczb. wol.	Wartość w zł	Liczb. wol.	Wartość w zł	Liczb. wol.	Wartość w zł
2013	2038	47598,59	37	724,45	199	4 965,41	239	6333,64	60	23761,69	258	23383,03
2012	2204	42445,45	15	592,40	56	1769,46	1324	38611,88	13	773,00	286	28578,57
Różnica	-166	5153,14	22	132,05	143	3195,95	-1085	-32278,24	47	22988,69	-28	-5195,54
	-7%	11%	59%	18%	72%	64%	82% -	84%	78%	97%	10%	-18%

³ W celu bardziej precyzyjnego przedstawienia wpływów pozyskanych poza kupnem, zostały one podzielone na dary przekazane bibliotece przez osoby prywatne i inne wpływy, w skład których wchodzi głównie zbiory przeinwentaryzowane oraz dodatki do prenumeraty. Wszystkie rodzaje zbiorów podnoszą wartość majątku biblioteki, różni je tylko sposób pozyskania.

Łączna wartość zbiorów uzyskanych poza kupnem to 106764,84 zł, o 6005,92 zł (5%) więcej niż w tym samym okresie ubiegłego roku, w tym darów za kwotę 76325,69 zł (wzrost o 31337,78 zł, czyli 41%) i innych za 30441,12 zł (mniej o 37341,73 zł, tj. 55%). Od lat, stałym i znaczącym źródłem pozyskania zbiorów w postaci darów, są czytelnicy PiMBP w Wałbrzychu, którzy najczęściej przekazywali literaturę beletrystyczną. Sporym „zastrzykiem” nowości dla Oddziału Zbiorów Audiowizualnych był dar z cennymi i ciekawymi płytami muzycznymi od pana Tomasza Ogórka, współpracownika portalu www.rockmagazyn.pl. Wartościowym darem okazał się także zbiór książek Janusza Korczaka, przysłany przez Biuro Rzecznika Praw Dziecka, które otrzymały wszystkie filie oraz Centrala.

Tabela nr 3. Inne ważniejsze wpływy

Źródło	Liczba	Wartość szacunkowa
darowizny od czytelników	1314	29122,39 zł
darowizna od Stowarzyszenia Przyjaciół Biblioteki pod Atlantami”	327	8660,48 zł
dotacja z ministerialna w ramach programu „Zasłuchaj się w bajce”	115	2500,00 zł
dotacja celowa z Gminy Wałbrzych przeznaczona na wkład własny do programu MKiDN „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek)	1406	47664,63 zł
darowizna od wydawców	81	1816,60 zł
dotacja MKiDN na zakup nowości	3450	66000,00 zł

Prenumerata prasy na rok 2013 ponownie jest dostarczana przez „Ruch”, który jako jedyny z dwóch oferentów zgłaszających się do przetargu, spełnił wymagane kryteria. Współpraca nie należy do najłatwiejszych, ale udało się w tym roku uzyskać zwrot za niedostarczoną prasę za 2012 roku w wysokości 2354,06 zł, który zasilił skromny fundusz Biblioteki. W prenumeracie na ten rok znalazło się o 12 tytułów mniej niż w ubiegłym roku, ale też zmniejszył się jej koszt o 10615,64 zł. W 2014 roku, w konsultacji z działami i filiami Biblioteki, przewidziano jeszcze większe cięcia, które mają skutkować sporymi oszczędnościami.

Tabela nr 4. Prenumerata gazet i czasopism

Rok	Liczba tytułów		Wartość
	polskie	obce	
2013	198	2	49 897,56 zł
2012	210	2	60 513,20 zł

Podsumowując należy stwierdzić, że wartość zbiorów, o które wzbogaciła się Biblioteka zmalała o kwotę 52227,48 zł (19%) mniej w porównaniu z ubiegłym rokiem. Jest to wynikiem o wiele mniejszej ilości zakupu książek. Średnia wartość książki w porównaniu z ubiegłym rokiem zwiększyła się z 20,02 zł do 20,19 zł (o 0,17 zł więcej, tj. 0,8%), zbiorów specjalnych zmalała – z 29,20 zł do 26,21 zł (o 2,99 mniej, tj. -10%), a wydawnictw ciągłych sporo wzrosła z 97,41 zł do 147,35 zł (o 49,94 zł, czyli 34% więcej).

Tabela nr 5. Zbiory ogółem

Rok	Książki		Zbiory specjalne		Wydawnictwa ciągłe	
	liczba	wartość w zł	liczba	wartość w zł	liczba	wartość w zł
2013	7781	157102,04	874	22903,67	321	47299,73
2012	8711	174417,22	2586	75501,12	304	29614,58
Różnica	-930	17315,18	-1712	-52597,45	17	17685,15
	-11%	-10%	-66%	-70,%	5%	37%

W sumie zubytkowano 17961 jednostek materiałów bibliotecznych (książek, czasopism oprawnych i zbiorów specjalnych) na sumę 46330,92 zł. Struktura ubytku przedstawia się następująco:

Książki	Zb. specjalne	Wyd. ciągłe
69% zniszczone	75 % wycofane	100% wycofane
12% niezwrócone	25 % inne	
15% braki bezwzględne		
3% wycofane		
1% inne		

W zbiorach specjalnych ubytki to w dalszym ciągu jednostki przeinwentaryzowane, co związane jest z rozdzieleniem różnego typu dokumentów na płytach optycznych, zaewidencjonowanych do tej pory w jednym inwentarzu. Inne ubytki, wśród zbiorów

specjalnych, to materiały wieloegzemplarzowe na taśmach magnetofonowych, z których właściwie w tej chwili nikt z użytkowników już nie korzysta.

Ubiegły rok był bardzo trudny dla funkcjonowania samego Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów (m.in. urlop macierzyński, trzymiesięczne chorobowe). Pomimo tego sprawnie przebiegło skontrum zbiorów zwartych, przeprowadzane po raz pierwszy w formie elektronicznej w działach: Wypożyczalni, Czytelni i Magazynie. Z innych zadań, z których pracownicy działu doskonale się wywiązali, warto wymienić: przekazanie spalonej Gminnej Biblioteki Publicznej w Firleju ok. 500 woluminów (z nieistniejącej już Filii nr 10), organizacja kiermaszu książek z okazji „Festiwalu Dobrej Książki Dziecięcej” w ramach projektu „Mój świat, moje wartości” czy sporządzenie i przeprowadzenie ankiety dotyczącej polityki gromadzenia zbiorów w PiMBP. Z przedstawionego sprawozdania wynika również, że doświadczona i zgrana załoga potrafi sprostać stawianym im zadaniom, nawet w tak niekorzystnej sytuacji jak w tym roku.

Systematycznie powiększano i uzupełniano bazy danych PiMBP „Biblioteki pod Atlantami”.

Tabela nr 6. Dane statystyczne baz danych ogólnie dostępnych – liczba opisów:

Bazy danych	2012		2013				Ogółem ubytkowanych jedn. inw.
	Rekordy	Numery inw.	Rekordy	Wzrost	Numery inw.	Wzrost	
Książki	108377	201.537	110351	1974	210276	8739	40120
Filie	17803	30.683	19244	1441	33517	2834	1329
Czasopisma	654	1.033	656	2	1354	321	
Fonoteka	15206	21.304	15668	462	21954	650	3584
Książka mówiona	2198	2.894	2520	322	3383	489	
Grafika	306	311	315	9	320	9	
Razem	144544	257762	148754	4210	270804	13042	45033

Łącznie w w/w bazach danych PiMBP znajduje się 254.829 opisów. Od początku roku przybyło 6.614 rekordów (wzrost o 2,6%) – o 783 więcej niż w 2012 r., z 270.804 jednostkami inwentarzowymi (wzrost o 13042, czyli o 4,8%).

Najwięcej opisów utworzono w bazie **Książki** i **Filie**.

KONTROLA KSIĘGOZBIORU

W pierwszym półroczu nie przeprowadzono żadnej kontroli zbiorów. Natomiast opracowano i wprowadzono Zalecenia dotyczące sporządzania ubytków oraz Regulamin skontrum PiMBP Biblioteki pod Atlantami" w Wałbrzychu. Przygotowano dokumentację zbiorów Filii nr 11 dziecięco - młodzieżowej. W listopadzie, w okresie dwóch tygodni, przeprowadzone zostało skontrum Filii nr 14 na Szczawienku. Prace podjęto ze względu na perspektywę przeniesienia tego księgozbioru do nowo powstającej placówki w dzielnicy Podzamcze, w której zostaną zgromadzone zasoby dwóch podzamczańskich filii oraz Filii nr 14.

Od kwietnia br. przygotowywano także skontrum zbiorów Wypożyczalni Głównej, Czytelni i Magazynu Zbiorów (m.in. weryfikacja danych w bazach komputerowych, sprawdzenie ciągów numerycznych). W tym roku po raz pierwszy kontrola zbiorów w w/w działach została przeprowadzona z wykorzystaniem elektronicznej bazy danych, czytników i komputerów. Prace te przeprowadzono w lipcu.

UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Obecna dynamika ogólnopolskich zjawisk czytelniczych nie pozostaje bez wpływu także na wałbrzyska księżnicę. Ugruntowała się pozycja większych filii bibliotecznych, tj. działających w obrębie dużych osiedli (Piaskowa Góra, Podzamcze). Dodatkowo atrakcyjna oferta kulturalna przyciąga sporą grupę stałych czytelników. Trudno natomiast spodziewać się wzrostów w mniejszych i starszych dzielnicach miasta, gdzie pojawia się zjawisko tzw. „starzenia się” osiedli, a więc trudno pozyskać młodych czytelników (np. Filia nr 1 z oddziałem dziecięcym na Nowym Mieście), czy też wyludnia się dzielnica i nie ma napływu nowych mieszkańców (np. Filia nr 13 na Gliniku Nowym). Specyfika poszczególnych dzielnic Wałbrzycha ma bezpośrednie przełożenie na obraz czytelnictwa w danym miejscu.

Czytelnicy, odwiedziny i wypożyczenia ogółem w bibliotece centralnej

nazwa placówki	czytelnicy				odwiedziny				wypożyczenia			
	2013	2012	2013:2012		2013	2012	2013:2012		2013	2012	2013:2012	
Wypożyczalnia Główna	4671	5134	-463	-9,02%	24730	26866	-2136	-7,95%	83935	86729	-2794	-3,22%
Czytelnie (naukowa i czasopism)	—	—	—	—	7817	8045	-228	-2,83%	19996	23006	-3010	-13,08%
Oddz. Dziecięco-Młodzieżowy	1756	1908	-152	-7,97%	22156	21211	945	4,46%	17727	28070	-10343	-36,85%
Pracownia Regionalna	—	—	—	—	786	1305	-519	-39,77%	5808	6110	-302	-4,94%
Oddz. Zbiorów dla Niewidomych	266	277	-11	-3,97%	1576	1587	-11	-0,69%	6104	5565	539	9,69%
Oddz. Zbiorów Audiowizualnych	2338	390	-52	499,49%	8450	8647	-197	-2,28%	19468	19516	-48	-0,25%
razem	9031	7709	-678	17,15%	65515	67661	-2146	-3,17%	153038	168996	-15958	-9,44%

Główne dane statystyczne w działach udostępniania biblioteki centralnej od kilku lat odzwierciedlają ogólnopolskie zjawiska społeczne, w tym głównie niż demograficzny oraz notowane od kilku lat spadki czytelnictwa. Pokazują także, w którą stronę zmierzają zainteresowania czytelników i użytkowników placówki. Zdecydowane tendencje spadkowe od kilku lat odnotowują działy z udostępnianiem prezencyjnym, tj. czytelnie oraz Pracownia Regionalna. Czytelnicy chcą szybkiej, sprawnie podanej informacji. Nie bez znaczenia jest fakt spadającej liczby studentów, którzy mają do dyspozycji także biblioteki akademickie, ale przede wszystkim Internet, który jest dla nich podstawowym źródłem informacji. Specyfika obecnych egzaminów maturalnych także nie wymaga od uczniów poszukiwania wiedzy w taki sposób, jak jeszcze kilka lat wcześniej. Są to zjawiska powszechne, dotyczące całe bibliotekarstwo polskie czy europejskie. Nadal spora rzesza czytelników jest wierna tradycyjnej, drukowanej książce, ale przy dość dobrze zaopatrzonych w nowości wydawnicze filiach bibliotecznych. Znaczna grupa użytkowników korzystających jeszcze kilka lat wcześniej z najlepiej zaopatrzonej w latach poprzednich Wypożyczalni Głównej, po prostu przeniosła się do najbliższego miejsca ich zamieszkania filii.

Zainteresowanie zbiorami specjalnymi oraz audiobookami (choć tu odnotowano niewielki spadek) utrzymuje się raczej na porównywalnym od kilku lat poziomie, a dodatkowo realizowany od 5 lat projekt promujący tę formę przekazu literackiego pn. „Zasłuchaj się...” zdecydowanie pomaga w propagowaniu audiobooków nie tylko wśród osób z dysfunkcją wzroku.

Ciekawe zjawisko widać natomiast w przypadku Oddziału Dziecięco – Młodzieżowego.

Ponieważ w skład oddziału wchodzi nie tylko Dział Młodzieżowy i Oddział dla Najmłodszych, ale także multimedialna Akademia Młodych, stąd tak wyraźnie wyższa liczba odwiedzin, przy niskich wypożyczeniach. Wciąż „lokomotywą” pozostaje Akademia, która jest dosłownie oblegana przez użytkowników przez cały tydzień (łącznie z sobotą). Wałbrzyska biblioteka od lat zabiega o najmłodszych czytelników, którzy coraz rzadziej sięgają po książkę, proponując im nie tylko atrakcyjną ofertę czytelniczą, ale także różnorodne imprezy promujące literaturę i zachęcające do czytania. Nic tak w obecnych czasach nie przyciąga dzieci i młodzieży, jak atrakcyjne i dobrze wyposażone w nowoczesne media miejsce. Przeprowadzona w tym roku modernizacja działu, a także doposażenie go w sprzęt multimedialny wpłynęło na podniesienie jego atrakcyjności nie tylko dla użytkowników indywidualnych, ale także grupowych. Dzieci i młodzież równolegle

z tradycyjnymi zbiorami mają do dyspozycji także bogatsze zbiory multimedialne (w tym
Czytelnicy, odwiedziny i wypożyczenia ogółem na filiach

nazwa placówki	czytelnicy				odwiedziny				wypożyczenia			
	2013	2012	2013:2012		2013	2012	2013:2012		2013	2012	2013:2012	
Filia nr 1	1036	1066	-30	-2,81%	10835	10067	768	7,63%	52543	50472	2071	4,10%
Filia nr 1 dziec.	357	437	-80	-18,31%	1315	2096	-781	-37,26%	3170	4959	-1789	-36,08%
Filia nr 2	752	842	-90	-10,69%	5236	5627	-391	-6,95%	17544	19047	-1503	-7,89%
Filia nr 3	587	590	-3	-0,51%	5613	5234	379	7,24%	21296	20405	891	4,37%
Filia nr 3 (oddz. dziec.)	359	354	5	1,41%	2537	2372	165	6,96%	11702	10776	926	8,59%
Filia nr 5	361	1531	-1170	-76,42%	3734	10350	-6616	-63,92%	21267	26025	-4758	-18,28%
Filia nr 5 (oddz. dziec.)	286	426	-140	-32,86%	10925	3968	6957	175,33%	24623	6679	17944	268,66%
Filia nr 6	651	614	37	6,03%	4910	4532	378	8,34%	20695	20361	334	1,64%
Filia nr 6 (oddz. dziec.)	415	440	-25	-5,68%	2026	2185	-159	-7,28%	5590	5450	140	2,57%
Filia nr 7	2047	2091	-44	-2,10%	21066	20857	209	1,00%	69888	66506	3382	5,09%
Filia nr 7 (oddz. dziec.)	906	931	-25	-2,69%	7874	7782	92	1,18%	12358	12666	-308	-2,43%
Filia nr 10 szpitalna	0	0	0	#DZIEL/0!	0	0	0	#DZIEL/0!	0	0	0	#DZIEL/0!
Filia nr 11	1312	1327	-15	-1,13%	13253	13011	242	1,86%	45402	44250	1152	2,60%
Filia nr 11 dziec.-mł.	820	837	-17	-2,03%	4992	5333	-341	-6,39%	12296	13873	-1577	-11,37%
Filia nr 13	112	137	-25	-18,25%	757	1010	-253	-25,05%	2844	2567	277	10,79%
Filia nr 14	1238	1294	-56	-4,33%	10403	10093	310	3,07%	33689	34435	-746	-2,17%
razem	11239	12917	-1678	-12,99%	105476	104517	959	0,92%	354907	338471	16436	4,86%

(Konsole do gier Xbox).

Dane statystyczne odnotowane w 2013 roku w filiach bibliotecznych to także wyraźny barometr czytelnictwa. Należy wspomnieć, że w ostatnim okresie z jednej strony udało się zadbać o dobrą ofertę wydawniczą i systematyczny napływ nowości, ale z drugiej wspomniane wyżej zjawiska odpływu mieszkańców, w tym także studentów, mają swoje przełożenie na statystykę biblioteczną całej sieci. Cieszy fakt utrzymywania się czytelnictwa na przyzwoitym poziomie w takich placówkach jak: Filia nr 3, 7, 11 i 14 wraz z punktami bibliotecznymi. Poprawiły się dane statystyczne dotyczące udostępniania na Filii nr 6 z oddziałem dziecięcym. Wahaniami odnotowują filie pracujące z dziećmi, głównie Filia nr 1 z oddziałem dziec. na Nowym Mieście. Oprócz wyżej wspomnianych przyczyn, filia ta od lat boryka się z niezbyt atrakcyjną lokalizacją oraz małą powierzchnią użytkową lokalu, w której trudno zaproponować atrakcyjne zajęcia. Znając specyfikę środowiska lokalnego dzielnicy Glinik Nowy trudno oczekiwać tendencji wzrostowej w funkcjonującej tam od lat Filii nr 13, a mimo tego wzrosła liczba wypożyczenia, co jest wynikiem zapewne dobrej oferty nowości wydawniczych, ale także sprawnie podjętej pracy z czytelnikami. Filia wymagająca pewnego komentarza jest placówka na Sobięcinie – Filia nr 5 z oddziałem dziecięcym. Po przeprowadzonej reorganizacji i okresie systematycznego funkcjonowania wnioski nasuwają się same. Niestety, sprawdziły się obawy dotyczące ryzyka utraty

czytelników dorosłych, którzy korzystali z filii publiczno - uczelnianej, nie wspominając już grona studentów Wałbrzyskiej Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości, sięgającego także po księgozbiór biblioteki publicznej. Dorośli niechętnie odwiedzają przeniesioną placówkę, głównie ze względu na gwar szkolny i sporą odległość od poprzedniej lokalizacji. Ponadto dość trudne do opanowania pod względem dyscypliny środowisko uczniów zarówno szkoły podstawowej, jak i gimnazjalistów dodatkowo zniechęca dorosłych do przychodzenia tu po książki. Wielu z czytelników zmieniło po prostu miejsce wypożyczania i przeniosło się np. do biblioteki centralnej. W tej sytuacji specjalnie uruchomiono wypożyczenia także w soboty, gdy szkoła nie prowadzi zajęć dydaktycznych. Niestety, póki co nie przynosi to spodziewanych efektów. Nowo powstała filia zafunkcjonowała natomiast świetnie jako biblioteka dziecięca. Wysoka liczba wypożyczeń i odwiedzin to efekt systematycznej pracy bibliotekarzy w zakresie promocji czytelnictwa, ale także dobra oferta imprez, spotkań, lekcji bibliotecznych oraz zajęć pozalekcyjnych. Cieszy też chęć czytania wśród najmłodszych z ogniska przedszkolnego i nauczania początkowego. Sobięcín jest specyficznym środowiskiem i ambicje tutejszych uczniów nie są wygórowane, a do tego zachowanie młodych osób pozostawia często wiele do życzenia. Niezbędna była już kilkakrotnie interwencja funkcjonariuszy Straży Miejskiej ze względu na skandaliczne zachowania młodych ludzi. To wymaga od bibliotekarzy ogromnego wysiłku i konsekwencji. Grono pedagogiczne PSP nr 17 także musiało zmienić swoje podejście do nowej placówki, by nie traktować biblioteki jak przechowalni dla uczniów, co było normą w przypadku struktury filii publiczno - szkolnej. Nadal sporym problemem jest zakup nowego sprzętu komputerowego (brak wystarczających środków finansowych, poszukiwania sponsorów nie dały w tej kwestii specjalnych wyników). Placówka, choć pięknie zaaranżowana i wyposażona w dobry księgozbiór, musi w najbliższym czasie zostać doposażona w nowocześniejszy sprzęt komputerowy, by móc spełniać podstawowe wymogi nowoczesnej placówki.

Czytelnicy, odwiedziny i wypożyczenia ogółem w całej PiMBP

nazwa placówki	czytelnicy			odwiedziny				wypożyczenia				
	2013	2012	2013:2012	2013	2012	2013:2012		2013	2012	2013:2012		
Biblioteka centralna	9031	7709	1322	17,15%	65515	67661	-2146	-3,17%	153038	168996	-15958	-9,44%
Filie biblioteczne	11239	12917	-1678	-12,99%	105476	104517	959	0,92%	354907	338471	16436	4,86%
razem	20270	20626	-356	-1,73%	170991	172178	-1187	-0,69%	507945	507467	478	0,09%

Reasumując dane w zakresie najważniejszych wskaźników statystycznych w całej instytucji

można stwierdzić, że spadająca liczba czytelników jest wynikiem m.in. zjawisk demograficznych, zmniejszającej się liczby mieszkańców, emigracji zarobkowych mieszkańców (długie przerwy w korzystaniu z biblioteki). Odnotowano także wspomniane wyżej spore spadki liczby czytelników dorosłych na Filii nr 5. Co za tym idzie – zmniejsza się także poziom odwiedzin i wypożyczeń. Należy jednak wyraźnie zauważyć, że nie są to jakieś dramatyczne wskaźniki, a po prostu obraz współczesnego czytelnictwa z tendencją spadkową. Trzeba także w tym miejscu podkreślić, że bez dobrej oferty nowości książkowych i zbiorów specjalnych, a także dodatkowych działań literacko - edukacyjnych wszelkie wskaźniki zapewne byłyby dużo niższe.

Udostępnienia na miejscu w całej PiMBP

nazwa placówki	odwiedziny			
	2013	2012	2013:2012	
Biblioteka centralna	25104	23070	2034	8,82%
Filie biblioteczne	26122	21683	4439	20,47%
razem	51226	44753	6473	14,46%

Od wielu lat w Polsce i na świecie udostępnianie prezencyjne jest w bibliotekach ogromnym problemem. Z jednej strony świetnie zaopatrzone księgozbiory czytelnicy to skarbnica wiedzy, z drugiej – Internet w naturalny sposób stał się nieporównywalnie cenniejszym źródłem wszelkiej informacji. Czytelnicy przestają mieć w swej tradycyjnej strukturze rację bytu i należy szukać sposobów na ich wykorzystanie w inny sposób. Wałbrzyska czytelnia nie jest tu żadnym wyjątkiem. Wskaźniki w zakresie udostępniania prezencyjnego są zdecydowanie wyższe na filiach bibliotecznych, ale jest to wynik przede wszystkim pracy z czytelnikiem dziecięcym w takich placówkach, jak choćby wspomniana wcześniej filia na Sobięcinie. Przy spadającym zainteresowaniu księgozbiorem naukowym i popularnym - naukowym postawiono także na promocję bogatych materiałów regionalnych. Po okresie niezbędnej reorganizacji Pracowni Regionalnej udało się zaproponować czytelnikom wiele ciekawych przedsięwzięć. Mimo malejącej liczby czytelników korzystających ze zbiorów na miejscu, Dział Informacji Naukowej i Czytelni oferuje zajęcia z edukacji czytelniczej dla młodzieży szkolnej, głównie gimnazjalnej i licealnej. W pomieszczeniach czytelni coraz więcej użytkowników szuka także spokojnego miejsca do pracy czy nauki, najlepiej z dostępem do Internetu, także bezprzewodowego (udostępnionego naszym użytkownikom od lutego br.).

Co prawda z Pracowni Regionalnej w tym okresie skorzystało mniej czytelników niż

w analogicznym okresie roku poprzedniego, ale zmniejszenie tej liczby jest związane nie tylko ze wspomnianymi wcześniej zjawiskami, ale także jak wskazano już w poprzednich sprawozdaniach, czytelnicy otrzymują wyselekcjonowaną informację i nie muszą „przekopywać się” przez wiele źródeł, ponadto coraz więcej informacji jest dostępnych w postaci cyfrowej. Ogółem udostępniono prawie 6000 pozycji (książki, czasopisma, dżs, sf, zbiory audiowizualne). Liczba odwiedzin i wypożyczeń jest odzwierciedleniem faktycznego stanu. Wśród korzystających ze zbiorów regionalnych są głównie osoby zainteresowane regionem w różnych jego aspektach. Stosunkowo dużą grupę stanowią studenci wałbrzyskiej PWSZ z kierunku związanego z architekturą krajobrazu – u nas poszukują materiałów do prac dyplomowych. Często pojawiają się także uczniowie gimnazjum i szkół podstawowych – poszukujący informacji o zabytkach Wałbrzycha, znanych osobach historycznych przebywających na naszym terenie – oraz przygotowujące się do konkursów szkolnych związanych z historią Wałbrzycha.

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-BIBLIOGRAFICZNA

W okresie sprawozdawczym odnotowano we wszystkich placówkach bibliotecznych 59.648 udzielonych informacji. W danych ujęto także liczbę odsłon strony internetowej Biblioteki pod Atlantami, tj. 42.694. Najczęściej odwiedzano elektroniczny katalog książek i zbiorów audiowizualnych. Na bieżąco uzupełniano katalog czasopism i kartotekę zagadnieniową i uaktualniano je na bieżąco w Internecie. Stan na koniec grudnia 2013 roku: „Kartoteka” - 54.256 rekordów, „Kalendarium” - 3.249 rekordy.

Systematycznie prowadzono prace nad bibliografią regionalną, którą Biblioteka pod Atlantami tworzy nieprzerwanie od ponad dwudziestu lat. Bezpośrednio do bazy regionalnej Biblioteki pod Atlantami do końca 2013 r. wprowadzono 1359 opisów. Do bazy DZB REGION Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu przesłano w 2013 r. 1270 opisów. W bazach roboczych jest 716 opisów za rok 2000. Ogółem baza regionalna za lata 1995 – 2013 liczyła na koniec 2013 roku 47974 rekordy.

Z wypożyczeń międzybibliotecznych korzystali szczególnie studenci i osoby uczące się, zarówno z terenu miasta, jak i powiatu. W 2013 roku zrealizowano 126 wypożyczeń dla 68 osób zamawiających, natomiast innym bibliotekom udostępniono 31 pozycji z naszych zbiorów. Popularność tej formy wypożyczeń cieszy się stale dość dużym zainteresowaniem. Jest to sytuacja utrzymująca się od ok. trzech lat – sprzyja temu fakt, że katalog zbiorów Biblioteki pod Atlantami jest dostępny w wyszukiwarce KaRo.

Reorganizacja Pracowni Regionalnej, którą rozpoczęto w ubiegłym roku, została formalnie zakończona, nadal jednak trwają prace porządkowo - melioracyjne zbiorów Pracowni Regionalnej. W 2013 r. ogólna liczba odwiedzin w Pracowni wyniosła ok. 786 os. Do zbiorów regionalnych przybyło 49 egz. nowości wydawniczych na ogólną kwotę 1046,58 zł. Wśród nowych nabytków warto wymienić interesujące publikacje o naszym mieście i okolicach – „Wałbrzyskie szkice” (przekazane przez Urząd Miejski) oraz „Ziemia Wałbrzyska – nieodkryte piękno” (darowizna Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu). Ogółem udostępniono ponad 3000 pozycji (książki, czasopisma, dżs, sf, zbiory audiowizualne).

W 2013 roku kontynuowano prace związane z digitalizacją publikacji regionalnych zgromadzonych w naszych zbiorach. Pracownicy, którzy będą odpowiedzialni za digitalizację zbiorów, w miarę możliwości finansowych Biblioteki, korzystali z dostępnych szkoleń. Podpisano także umowy o współpracy z wałbrzyskimi instytucjami kultury, których zbiory w formie dżs-ów będą podlegać digitalizacji w naszej placówce i zasila zasób portalu Cyfrowy Dolny Śląsk. Wysłano ok. 10 przedwojennych publikacji do zdigitalizowania w Książnicy Karkonoska w Jeleniej Górze. Została przygotowana baza do wprowadzania akcesji Dokumentów Życia Społecznego. Do końca roku wprowadzono do bazy opisy 94 dżs-ów i taką samą liczbę dokumentów zeskanowano do repozytorium. Szersze udostępnienie bazy i zeskanowanych dokumentów jest jeszcze w fazie testowania przy współpracy z informatykiem i bibliotekarzem systemowym.

DZIAŁALNOŚĆ INSTRUKCYJNO-METODYCZNA

W ramach udzielania bibliotekom w powiecie pomocy instrukcyjno - metodycznej i szkoleniowej bibliotekarze samorządowych bibliotek powiatu wałbrzyskiego uczestniczyli w następujących formach doskonalenia zawodowego:

- a) szkoleniu, dotyczącym sporządzania rocznej statystyki na drukach K-03 oraz udziału w projekcie mającym na celu wypracowanie ogólnopolskich wskaźników pozwalających na ocenę pracy biblioteki (10.01.2013 r.);
- b) naradzie kadry kierowniczej, poświęconej analizie wskaźników efektywności pracy bibliotek samorządowych w powiecie wałbrzyskim (14.02.2013 r.);
- c) warsztatach bajkoterapii pn. „Metaforyczny sposób komunikacji jako niezwykła metoda nauczania i wychowania dzieci” (13.06.2013 r.); warsztaty organizował Oddział dla Niewidomych i brali w nich udział bibliotekarze pracujący z dziećmi. Ugruntowały one

wiedzę bibliotekarek, wykazały jak często wykorzystywana jest metafora w zajęciach bibliotecznych, a także stały się inspiracją do pracy z bajką;

d) szkoleniu na temat: „Nowoczesność i innowacyjność w bibliotece”, w trakcie którego instruktorka omówiła nowe wyzwania komunikacyjne i edukacyjne, stawiane bibliotekom w XXI wieku. Natomiast kadra kierująca bibliotekami w Czarnym Borze, Głuszycy i Szczawnie Zdroju przedstawiła własną innowacyjną ofertę edukacyjno - kulturalną (20.06.2013 r.).

e) szkoleniu, które przygotowała i prowadziła instruktorka w ramach Programu Rozwoju Bibliotek w GBP w Starych Bogaczowicach pn. „Wychowanie przez czytanie” (4.07.2013 r.).

f) warsztatach pt. „Komunikacja z osobami zaburzonymi psychicznie. Jak rozumieć, rozmawiać i postępować, gdy przyjdą do naszej biblioteki”, które prowadziła psycholog Magdalena Abramowicz. (5.09.2013 r.) . Taka całodzienna forma warsztatów poświęconych problematyce komunikacji z użytkownikami zorganizowana została po raz drugi. Bibliotekarki zaakceptowały aktywne metody prowadzenia zajęć, w czasie których rozwinęły swoje kompetencje komunikacyjne. Warsztaty finansowane były z dotacji Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu.

Na wyżej wymienione spotkania oraz na konkretne prośby bibliotekarzy zostały przygotowane następujące pomoce metodyczne:

- tabele ze wskaźnikami analitycznymi za 2012 rok;
- informacja dotycząca zmian zasad rozliczeń kosztów uzyskania przychodów twórców;
- wykaz, wraz z notą informacyjną, wybranych organizacji non-profit, do których mogą aplikować biblioteki, chcące pozyskać fundusze na aktywizację seniorów;
- zasady użytkowania e-booków opracowane przez pracowników księgarni Virtualo.pl;
- informacja dotycząca opłat za wypożyczenie książek, wynikających z faktu wdrażania dyrektywy unijnej;
- wybór materiałów metodycznych dotyczących obchodów Roku Juliana Tuwima (scenariusze zajęć, konkurs literacki, ciekawostki z życia małego Tuwima);
- nota biograficzna poświęcona Annie Czerwińskiej-Rydel – pisarce goszczącej w ramach akcji czytelniczej „Z książką na walizkach”;
- wybór materiałów metodycznych przydatnych do organizacji zajęć głośnego czytania.
- opracowanie M. Abramowicz – rodzaje zaburzeń psychicznych i komunikacja z osobami zaburzonymi;

- prezentacja i komplet wzorcowych dokumentów dotyczących polityki bezpieczeństwa oraz instrukcji zarządzania systemami informacyjnymi.

Ponadto biblioteki samorządowe otrzymały w darze książki wzbogacające kolekcje regionalne: „Wałbrzyskie szkice”, „Książańskie fascynacje. Cztery odsłony zamku”, „Najważniejsza jest konsekwencja. Mieczysław Tarnowski (1946 – 1991)” autorstwa K. Kaczorowskiej i W. Sulei.

Działalność kulturalno - edukacyjna i informacyjna na rzecz bibliotek z terenu powiatu W ramach X dolnośląskiej akcji czytelniczej „Z książką na walizkach” instruktorka pełniła funkcję pilota podczas spotkań autorskich z Anną Czerwińską-Rydel m.in. w bibliotekach w: Walimiu, Jedlinie Zdroju i Wałbrzychu. Finał akcji, tak jak 10 lat temu, odbył się w Nowej Rudzie. Postać Juliana Tuwima towarzyszyła tegorocznej akcji, co widoczne było w haśle przewodnim: „Lokomotywą z książką na walizkach czyli podróże z Tuwimem”. Najbogatszy, w elementy tuwimowskie, wystrój przygotowały bibliotekarki z Gminnej Biblioteki Publicznej w Walimiu. W ramach współpracy z bibliotekami powiatowymi instruktorka udzieliła także pomocy metodycznej Gminnej Bibliotece Publicznej w Czarnym Borze w ramach prac w komisji konkursowej oceniającej teksty nadesłane na konkurs „Moja rodzina pochodzi z...”. Wspólnie z dyrektorką tejże biblioteki został przygotowany materiał do pokonkursowej publikacji i napisane słowo wstępne.

Samorządowe biblioteki powiatu wałbrzyskiego na bieżąco były informowane o nowościach i specjalnych ofertach wydawnictw: Nasza Księgarnia, Literatura, Akapit-Press oraz o nowych seriach mających duże znaczenie przy nauce czytania czy też rozbudzaniu zainteresowań czytelniczych. Chodzi tu o serię „Czytam Sobie” wydawnictwa EGMONT, nad którą honorowy patronat przyjęła Biblioteka Narodowa i „Czeską Bajkę” wrocławskiego wydawnictwa AFERA. Ważnym działaniem na rzecz wyróżniających się bibliotekarek z placówek samorządowych powiatu wałbrzyskiego było wnioskowanie wałbrzyskiego Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich o przyznanie dyrektorkom: Agacie Czajor z Czarnego Boru, Elżbiecie Gajewskiej z Boguszowa-Gorc i Elżbiecie Wojtowicz ze Starych Bogaczowic Medalu w Dowód Uznania. Odznaczenie zostało im wręczone w czasie uroczystości Dolnośląskiego Dnia Bibliotekarza.

Statystyka. Bieżące poradnictwo

W styczniu zostały zebrane dane statystyczne z 31 placówek bibliotecznych powiatu wałbrzyskiego i wysłane do Urzędu Statystycznego w Krakowie oraz do Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu. Wypełniona została także bardzo szczegółowa ankieta

mająca na celu wypracowanie ogólnopolskich wskaźników pozwalających ocenić efektywność pracy bibliotekarzy.

Bieżące poradnictwo skupiało się wokół problemów łączenia bibliotek, funkcjonowania punktów bibliotecznych, zabezpieczeń w budżetach instytucji funduszy na realizację dotacji ministerialnej na zakup nowości wydawniczych, aktualizacji statutów, regulaminów organizacyjnych. Wyjazdy instruktorki w teren oraz udzielane porady w siedzibie biblioteki powiatowej dotyczyły wielu różnorodnych zagadnień. Najczęściej z pomocy merytorycznej korzystała Gminna Biblioteka Publiczna w Czarnym Borze oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Starych Bogaczowicach, a ponadto Miejska Biblioteka Publiczna w Szczawnie Zdroju, Centrum Kultury -Miejska Biblioteka Publiczna w Głuszycy i Centrum Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Jedlinie Zdroju.

Wśród zagadnień wymagających wsparcia merytorycznego instruktora znalazły się m.in. takie problemy, jak:

- organizacja i prowadzenie punktów bibliotecznych;
- opracowanie regulaminu punktu bibliotecznego, uwarunkowania prawne dotyczące łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury,
- instruktaż dla kierownika biblioteki, dotyczący likwidacji filii bibliotecznej,
- pomoc przy tworzeniu tekstu nowego statutu,
- uwagi do aktualizacji regulaminu organizacyjnego,
- udział w pracach zespołu monitorującego realizację programu rozwoju biblioteki,
- pomoc w organizacji kontroli zbiorów.

POPULARYZACJA KSIĄŻKI, BIBLIOTEKI I CZYTELNICTWA

LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z BIBLIOTEKI POD ATLANTAMI W 2013 R.

Dział / Filia	Liczba czytelników	Liczba odwiedzin w czytelni	Liczba uczestników imprez bibliotecznych	Liczba korzystających z biblioteki	Liczba udzielonych informacji	Liczba osób korzystających z Internetu
Wypożycz.	4.671	-----	462	5.133	452	-----
Czytelnia	-----	7.817	366	8.183	3.181	3.049
Oddz. Dziec.-Młodz.	1.756	14.110	4.789	20.655	285	8.764
Prac. Reg.	-----	786	1.361	2.147	1.306	-----
Oddz. Zb. dla Niewid.	266	-----	488	754	99	-----
Oddz. Zb. Audio.	338	2.391	1.139	3.868	333	2.048

Filia nr 1	1.036	504	-----	1.540	629	475
Filia nr 1 dz.	357	35	176	568	38	-----
Filia nr 2	752	295	343	1.390	1.359	243
Filia nr 3	946	1.364	612	2.922	587	1.418
Filia nr 5	647	9.431	1.831	11.909	3.524	4.866
Filia nr 6	1.066	23	2.486	3.575	33	-----
Filia nr 7	2.953	8.497	2.312	13.762	450	3.868
Filia nr 11	1.312	2.205	416	3.933	1.429	1.349
Filia nr 11dz	820	886	1.550	3.256	1.587	-----
Filia nr 13	112	20	-----	132	-----	-----
Filia nr 14	1.238	2.862	1.748	5.848	1.662	1.713
Galerie	-----	-----	3.233	3.233	-----	-----
Razem w 2013 r.	18.270	51.226	23.312	92.808	16.954	27.793
Razem w 2012 r.	20.626	44.753	24.943	90.322	15.635	24.955
+ / -	- 2.356	+ 6.473	- 1.631	+ 2.486	+ 1.319	+ 2.838

Liczba wizyt na str. www.atlanty.pl 42.694 + 15.635 informacji = 59.648 informacji.

Liczba korzystających z Biblioteki pod Atlantami = 105.577 osób.

W okresie sprawozdawczym realizowano wiele cyklicznych spotkań, organizowano m.in. imprezy literackie, zajęcia edukacyjne, wystawy, również zajęcia w okresie ferii zimowych, zabawy świetlicowe, głośne czytanie. Ze względów formalno - finansowych zrezygnowano niestety z pokazów filmowych, które cieszyły się sporym zainteresowaniem naszych użytkowników. Wysokie opłaty dystrybutorskie oraz obowiązek wywiązywania się z zapisów prawa autorskiego w tym zakresie spowodował, że większość bibliotek w kraju zrezygnowała z tej formy promocji zbiorów. Nie stać nas po prostu na ponoszenie coraz wyższych kosztów organizacji bibliotecznych seansów filmowych. Mimo wszystko liczba osób zainteresowana biblioteczną ofertą edukacyjnokulturalną jest porównywalna z rokiem ubiegłym.

W 2013 roku wiele działań edukacyjno - kulturalnych zrealizowano w ramach **projektów:**

I. „ZASŁUCHAJ SIĘ W BAJCE” (V EDYCJA)

Kolejna edycja projektu realizowanego w ramach PROGRAMU/PRIORYTETU – Promocja literatury i czytelnictwa/Promocja czytelnictwa, ze środków MKiDN (dotacja – 13 000,00). Stworzony z myślą o aktywizacji i integracji czytelników niewidomych i słabowidzących, ze szczególnym uwzględnieniem promocji wartościowej literatury dziecięcej. Tegoroczna edycja projektu objęła następujące działania:

- konkursy o zasięgu ogólnopolskim: na recenzję książki mówionej (piąta edycja) oraz na bajkę własnego autorstwa" (pierwsza edycja);
- „Książka mówiona, dotykana i czytana – edukacja integracyjna” - cykl spotkań bibliotecznych adresowanych do dzieci i młodzieży szkolnej;
- warsztaty z bajkoterapii prowadzone przez doświadczonych terapeutów z Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego.

Partnerami projektu, podobnie jak w latach ubiegłych, są: Polski Związek Niewidomych – Biblioteka Centralna, Polskie Towarzystwo Biblioterapeutyczne, Stowarzyszenie Przyjaciół Biblioteki pod Atlantami w Wałbrzychu. W I półroczu w ramach projektu zrealizowano:

- ogłoszenie konkursów i rozpropagowanie ich w skali ogólnopolskiej oraz wśród lokalnej społeczności z dysfunkcją wzroku poprzez wysłanie informacji i regulaminów do wszystkich organizacji i bibliotek w kraju, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych i ociemniałych;
- 4 warsztaty z bajkoterapii, prowadzone przez doświadczoną terapeutkę – Małgorzatę Błaszczuk, pt.: "Szukamy drogi do domku babci razem z Czerwonym Kapturkiem", "Poznajemy przyjaciół królowy Śnieżki", "Razem z Koszałkiem Opałkiem i krasnoludkami szukamy Wiosny", "Metaforyczny sposób komunikacji jako niezwykła metoda w nauczaniu i wychowaniu dzieci" (uczestniczyło w nich ogółem 56 osób, w tym również bibliotekarze z bibliotek powiatowych);
- 6 spotkań z cyklu „Książka mówiona, dotykana i czytana – edukacja integracyjna”, w których uczestniczyło ogółem 89 osób. Spotkania biblioteczne dla dzieci i młodzieży w tym roku, zostały wzbogacone filmem z audiodeskrypcją „Wyobrazić kino, siebie i świat”(reż. Maciej Żurawski). Jest to dokument o niewidomej młodzieży z ośrodka szkolno-wychowawczego we Wrocławiu. Lekcje realizowane były przy współpracy Akademii Młodych i Czytelni Głównej.

Tradycyjnie podsumowaniem projektu była uroczysta gala finałowa zorganizowana przy współpracy Stowarzyszenia Przyjaciół Biblioteki pod Atlantami w dniu 18 października br. Gościem specjalnym uroczystości była tym razem Edyta Jungowska, aktorka i lektorka. Podczas spotkania Pani Edyta wraz z Prezydentem Miasta wręczyła nagrody, a także zaprezentowała swój warsztat lektorski i nagrywane przez siebie teksty Astrid Lindgren.

Realizację zadania zakończono w terminie, rozesłaniem nagród i dyplomów do uczestników, którzy nie mogli uczestniczyć w gali finałowej oraz 100 egzemplarzy płyt z nagraniem nagrodzonych recenzji do punktów książki mówionej.

II. „MÓJ ŚWIAT, MOJE WARTOŚCI”

Projekt realizowany w ramach programu: Promocja literatury i czytelnictwa, priorytet: Promocja czytelnictwa, dofinansowany ze środków MKiDN (dotacja – 17 000,00). To zadanie promujące czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży, na które składa się wiele różnorodnych działań, jak warsztaty, spotkania autorskie, Festiwal Dobrej Książki Dziecięcej, Flash Moob, czy konkursy i imprezy czytelnicze. Do końca czerwca w projekcie wzięło udział 967 osób.

W 2013 roku w ramach projektu przeprowadzono:

1. Noc w bibliotece pod hasłem „W poszukiwaniu Złotego Dukata” -zabawy mające na celu odnalezienie ukrytego skarbu w bibliotece w oparciu o baśnie braci Grimm (ucz. 21 osób);
2. Żywa lekcja historii poprowadzona przez bractwo rycerskie Zamku Grodno (ucz. 40 osób);
3. Warsztaty i spotkania autorskie:
 - a) warsztaty tworzenia komiksu, które prowadził Łukasz Rzytka, absolwent wrocławskiej ASP;
 - b) spotkanie autorskie z Agnieszką Tyszką - autorką książek dla dzieci i młodzieży;
 - c) Festiwal Dobrej Książki Dziecięcej, na który złożyły się spotkania autorskie połączone z kiermaszem książek dziecięco-młodzieżowych. Gośćmi Festiwalu byli: Dariusz Rekosz, Izabella Klebańska, Roksana Jędrzejewska – Wróbel, Marta Fox oraz ilustratorka Joanna Zagner – Kołat. Spotkania odbywały się zarówno w bibliotece centralnej, jak też na Filii nr 7 na Piaskowej Górze. W Festiwalu ogółem wzięło udział ok. 320 osób.
4. Flash Mob (25 maja) – spontaniczna akcja czytelnicza pod hasłem „Wałbrzych czyta”, organizowana za pośrednictwem sms-ów i portali społecznościowych, np. Facebook, która miała na celu przede wszystkim promocję czytelnictwa w formie aktywnej zabawy (ok. 50 ucz.).
5. Opowieści babci i dziadka – cykl spotkań dla dzieci, podczas których seniorzy czytali bądź opowiadali bajki. Do tej pory w zajęciach uczestniczyło 65 osób.
6. Cykl zajęć biblioterapeutycznych pod hasłem „Mały człowiek – duże emocje” dla dzieci ze szkół podstawowych, prowadzonych na Filii nr 7, w oparciu o wartościowe teksty literatury dziecięcomłodzieżowej. Do tej pory w zajęciach wzięło udział 236 osób.
7. Cykl spotkań dla szkół gimnazjalnych ph. „Czytając, poznajemy siebie” z wykorzystaniem tekstów literackich poruszających problemy współczesnej młodzieży, np. narkomanię, uzależnienia od gier komputerowych, agresję, samotność, (dla 164 uczniów);

8. Rodzinne czytanie pod Chełmcem (27 czerwca) – impreza czytelnicza dla całych rodzin, mająca na celu promowanie idei czytania – 22 osoby.

9. Wystawę prac Bohdana Butenki „35 maja i później... Bohdan Butenko pinxit”; (ucz. ok. 100 osób) oraz warsztaty ilustratorskie z Bohdanem Butenką – ilustratorem książek dla dzieci oraz Ewą Grudą z Muzeum Książki Dziecięcej (ucz. 20 osób).

10. Konkursy:

a) „Wypromuj swoją książkę – historia opisana w dymku” – konkurs plastyczny dla młodzieży na stworzenie komiksu; (ucz. 10);

b) „W krainie Tuwimolandii – festiwal słów i postaci” – konkurs recytatorsko - teatralny dla dzieci ze szkół podstawowych klas 0 - III (ucz. 24, gości ok. 30);

c) „Zobacz - przeczytaj” – konkurs dla młodzieży na reklamę wybranej przez siebie książki, przygotowanej w formie book trailera; (ucz. 16);

d) „Pożeracze książek” – konkurs czytelniczy dla klas IV-VI i towarzyszące mu: konkurs plastyczny pod tym samym tytułem dla klas 0-III oraz konkurs literacki „Twórcy książek” (ucz. 210);

e) Warsztaty z trenerką, animatorką czytelnictwa dziecięcego - Iwoną Podlasińską "Metoda projektu w pracy bibliotekarza" (ucz. 14);

NARODOWE CZYTANIE – FREDRO

Już po raz drugi biblioteka włączyła się w tą ogólnopolską akcję. 7 września br. Pracownicy biblioteki ubrani w "stroje z epoki" (udostępnione przez Teatr Dramatyczny) koordynowali całość imprezy. Jej najważniejszym wydarzeniem było czytanie fragmentów „Pana Jowialskiego” w wykonaniu m. in. przedstawicieli władz centralnych (posłanki Katarzyna Izabela Mrzygłodzka, Agnieszka Kołacz – Leszczyńska), samorządowych (prezydent Zygmunt Nowaczyk, Starosta Józef Piksa), dyrektorów wałbrzyskich instytucji kultury (Jacek Drejer, Danuta Marosz), pracowników biblioteki, uczniów Gminnego Zespołu Szkół nr 2 oraz widzów. Czytaniu towarzyszyła wystawa ilustracji Jana Marcina Szancera. Następnie zaproszeni uczniowie wałbrzyskich szkół wzięli udział we „fredrowskich zajęciach” m. in. rozwiązywaniu krzyżówki, prezentacji multimedialnej na temat Fredry, konkursie plastycznym oraz poszukiwaniu przedmiotów związanych z utworami Fredry. W dalszej części pracownicy biblioteki wraz z uczniami czytali bajki Fredry na wałbrzyskim Rynku.

Ponadto wzięliśmy udział w czytaniu Fredry zorganizowanym przez redakcję portalu wałbrzyszek.com w galerii Victoria. Dyrekcja biblioteki, jeden z pracowników oraz

uczniowie czytali fragmenty utworów Fredry, a część pracowników zorganizowała i prowadziła kiermasz książek używanych.

„WAŁBRZYCH WIELOKULTUROWY” – 2013

Program edukacji regionalnej, który realizowany jest przez wałbrzyską bibliotekę od kilku lat nie otrzymał w tym roku dodatkowego dofinansowania, dlatego też nie udało się go rozwinąć w planowanym zakresie. Mimo tego w marcu zorganizowano kolejne już DNI KULTURY SZWEDZKIEJ (tradycyjnie przy współpracy wrocławskiego Oddziału Towarzystwa Polsko-Szwedzkiego). W ramach 19. Dni Kultury Szwedzkiej na Dolnym Śląsku Ambasada Szwecji w Polsce udostępniła nam wystawę pt. „Dziecko w centrum. Szwedzka literatura dla dzieci”. Ponadto zaproponowano najmłodszym czytelnikom spotkania literackie ze szwedzką książką dziecięcą. Zorganizowano również DZIEŃ KULTURY ŻYDOWSKIEJ (29 kwietnia), którego współorganizatorem był Zarząd Główny Towarzystwa Społeczno – Kulturalnego Żydów w Polsce i jego oddział w Wałbrzychu oraz Publiczne Gimnazjum nr 6 w Wałbrzychu. Tematem przewodnim spotkania były obchody 70. rocznicy powstania w Getcie Warszawskim. W programie znalazły się m.in. występy uczniów i koncert zespołu klezmerskiego.

Projekt „Wałbrzych wielokulturowy”, mimo iż nadal cieszy się powodzeniem, m.in. wśród gimnazjalistów, aby mógł przyciągnąć nowych odbiorców, musi ulec pewnej modyfikacji i poszerzeniu obszarów, które warto przybliżyć odbiorcom. Nie uda się jednak tego zrealizować bez dodatkowego wsparcia finansowego.

„LITERACKIE INSPIRACJE”

To wspólny projekt Stowarzyszenia Przyjaciół Biblioteki pod Atlantami” i PiMBP „Biblioteki pod Atlantami” w Wałbrzychu (dofinansowany ze środków Gminy Wałbrzych), zrealizowany od 1 kwietnia do 20 grudnia br. Główne cele programu to rozwijanie zainteresowań literackich, artystycznych i kulturowych wśród mieszkańców naszego miasta i regionu. Cykl spotkań literackich i imprez kulturalno-artystycznych adresowanych do szerokiego grona odbiorców obejmuje m.in.: „Spotkania przy Książce” oraz „Spotkania ze Sztuką w Bibliotece”, w trakcie których prezentujemy sylwetki i twórczość wybranych postaci ze świata literatury i sztuki. W/w zajęcia proponują przede wszystkim filia na Piaskowej Górze oraz na biblioteka dla dzieci na Podzamczu. Ogółem w2013 roku odbyło się 37 spotkań – udział wzięły 621 osoby.

Biblioteka pod Atlantami włączyła się także do akcji „Milion przygód z książką”, organizowanej dla bibliotek publicznych, a zainicjowanej przez Fundację LOTTO Milion

Marzeń i realizowanej wspólnie ze Stowarzyszeniem Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL oraz z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Celem akcji jest propagowanie i upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Biblioteki uczestniczące w akcji są zobligowane do przeprowadzenia zajęć czytelniczych w oparciu o przygotowane scenariusze, a następnie otrzymają po 50 książek Wydawnictwa Media Rodzina.

DYSKUSYJNY KLUB KSIĄŻKI „CHMURDALIA”

Filia nr 11 na Podzamczu w ramach tej formy promocji czytelnictwa zorganizowała w 2013 roku dziesięć spotkań Dyskusyjnego Klubu Książki „Chmurdalia”. We wszystkich spotkaniach wzięło udział 95 osób. Spośród różnorodnej oferty książek omówiono następujące pozycje:

„Jedno oko na Maroko” Ryan Knighton (28.01)

Na spotkanie, podczas którego omawiano tę książkę, zaproszona została pani Agnieszka Wołczyńska, niewidoma czytelniczka, osoba niezwykle aktywna/żegluję, uprawia turystykę górską, jeździ na rowerze, trenuje judo/, która opowiadała o swoim sposobie radzenia sobie z niepełnosprawnością. Jej historia uświadomiła uczestnikom, że żeby żyć pełnią życia trzeba po prostu tego chcieć bez względu na ograniczenia fizyczne. Temat styczniowej lektury spowodował, że spotkanie przybrało charakter pewnego rodzaju biblioterapii dla uczestniczących w nim osób.

„Mężczyźni rozmawiają o wszystkim” Dorota Wodecka (25.02)

Spotkanie poświęcone zbiorowi wywiadów Doroty Wodeckiej ze znanymi polskimi artystami oraz naukowcami (m.in. Pilch, Stańko, Miodek, Świetlicki, Ryłski, Pszoniak).

Poeci polskiej piosenki (25.03)

W związku z tym, że 21 marca jest ogłoszony Międzynarodowym Dniem Poezji, tradycyjnie już, marcowe spotkanie poświęcone zostało poetom. Tym razem bohaterami spotkania byli: Agnieszka Osiecka, Jeremi Przybora, Jonasz Kofta i Wojciech Młynarski. Oprócz szczegółowego zaznajomienia się z biografią i twórczością tych znanych postaci, członkowie DKK mogli wysłuchać piosenek z ich tekstami, co bardzo ubarwiło spotkanie i jeszcze bardziej zachęciło uczestników do sięgania po wiersze nie tylko tych poetów. Dużym osiągnięciem „ poetyckich” spotkań marcowych jest fakt, że zwróciły one uwagę na ten gatunek literacki osób, które były nim zainteresowane w niewielkim stopniu.

„Bolało jeszcze bardziej” – Lidia Ostałowska (29.04)

Ze względu na spore zainteresowanie czytelników reportażem, w programie DKK zawsze

uwzględniany jest ten rodzaj literatury. To dwanaście historii z całego kraju, z Przerośli Gołdapskiej, łódzkich Bałut, katowickich Bogucic, Wrotnowa, Białej Podlaskiej. Dwanaście zagmatwanych losów, a tak naprawdę jedna bohaterka – Polska B.

„Widzialny świat” – Mark Slouka (27.05)

To poruszająca opowieść o synu, który w matce zaczyna dostrzegać pełną namiętności, żywiołową kobietę. Narrator, nowojorczyk, urodzony w Ameryce syn czeskich emigrantów, dorasta w atmosferze tajemnicy i powtarzanych szeptem strzępków rodzinnych wspomnień. Już jako dorosły człowiek postanawia pojechać do Pragi, mając nadzieję, że zrozumie burzliwą przeszłość Ivany.

„Kobieta, która wyszła za chmurę” Jonathan Carroll (24.06)

Zbiór opowiadań przejawia wszystkie te cechy charakterystyczne, za które czytelnicy na całym świecie pokochali pisarza. Bohaterami kolejnych opowiadań są zwyczajni ludzie, tacy jak my; kobiety i mężczyźni w różnym wieku, o różnym statusie materialnym. Ich życie wypełniają troski i radości, a także codzienna walka z własnymi słabościami – czy to drobnymi kłamstewkami, czy też przemilczanymi wspomnieniami, a może głęboko skrywanymi marzeniami, skazanymi na zapomnienie.

„Inny punkt widzenia”, „Szkiełko i wokół”, „Przypadek”, „Trójka do potęgi”, „Szklarze bez kitu” Grzegorz Miecugow (23.09)

W ten sposób klubowiczki przygotowywały się do spotkania z autorem, które odbyło się w „Bibliotece pod Atlantami” (07.10). Książki te pozwoliły poznać Grzegorza Miecugowa nie tylko jako świetnego dziennikarza, ale również pisarza, chociaż on sam broni się przed tym określeniem. „Szkiełko i wokół „ - pełna dowcipu biografia autora jest zapisem jego rozmowy z Violetką Oziminkowski. Opowiada w niej o kulisach pracy w radiowej Trójce, telewizji, najpierw publicznej, potem TVN, o swoich przygodach, wpadkach na antenie, o kultowym Szkle Kontaktowym, ale też szczerze przyznaje się do uzależnienia od hazardu i walce z tym i innymi nałogami...

Programowi „Szkiełko Kontaktowe” poświęcona jest kolejna jego książka, napisana wspólnie z Tomaszem Sianeckim. Historia jego powstawania, dobierania osób prowadzących i jak piszą sami autorzy - „wszystko to, co chcieliśmy zawsze Państwu opowiedzieć, ale wstydziliśmy się to zrobić” jest w tej książce.

Autorski program pana Grzegorza „Inny punkt widzenia”, czyli jego rozmowy z tzw. ciekawymi ludźmi z bardzo różnych kręgów działalności, zapisany został w trzech tomach książek, które wzbudziły ogromne zainteresowanie i pozytywne opinie klubowiczek.

Czytelniczki stwierdziły również, że warte uwagi są także dwie książki beletrystyczne autora „Przypadek” i „Trójka do potęgi”.

„Alfabet Tischnera”, wybrał i opracował Wojciech Bonowicz (28.10).

Pozycja ta była wprowadzeniem do spotkania autorskiego połączonego z projekcją filmu o księdzu Józefie Tischnerze „Jego oczami”, która odbyła się w bibliotece 18 listopada. Gościliśmy wówczas w naszej placówce Szymona J.Wróbla scenarzystę i reżysera filmu, niezależnej produkcji sfinansowanej w całości przez pasjonatów, czujących potrzebę dzielenia się z innymi swoją wiedzą o dorobku i szacunkiem do osoby księdza profesora. W filmie tym Kazimierz Tischner opowiada o swoim bracie, oprowadza po miejscach, w których cały czas trwa pamięć o tym niezwykłym człowieku. Odwiedzamy jedną z 37 szkół tischnerowskich, słuchamy ks. Adama Bonieckiego, który dzieli się z widzami historią ich przyjaźni i mówi o swojej tęsknocie za Nim. Piękny film, pełen wzruszeń, ale również radości. Uczestnicy spotkania, którzy tłumnie (65 osób) wypełnili salę biblioteki, po projekcji nagrodzili go gromkimi brawami. Ogromną sympatię wzbudził w nich również jego twórca. Pan Szymon opowiedział o sobie, kulisach powstania filmu i odpowiadał na liczne pytania uczestników spotkania. Obszerna relacja ze spotkania zamieszczona została w „Tygodniku Wałbrzyskim. Impreza sfinansowana była przez Bibliotekę Dolnośląską w ramach projektu Dyskusyjne Kluby Książki.

„Miłość z kamienia” Grażyna Jagielska 25.11)

Pozycja plasująca się na czołowych miejscach list przebojów książkowych 2013 roku. Grażyna Jagielska musi poddać się terapii. Leczy się w klinice stresu bojowego. Nie była na wojnie. Nie jest żołnierzem, żoną korespondenta wojennego. Książka odślania wszystkie obsesje dręczące autorkę. Ciągłe oczekiwanie na telefon informujący o śmierci męża. Wstrząsający widok jego przedziurawionego pociskiem plecaka. Ta boleśnie prawdziwa opowieść, o której trudno zapomnieć, nie ma odpowiednika w literaturze. Czy można leczyć się ze stresu bojowego jak żołnierze wracający z wojskowych misji, jeśli nie wyjeżdżało się na wojnę? Ta książka odpowiada na to trudne pytanie. Pozycja ta była lekturą, która wzbudziła ogromne emocje Klubowiczek. Stwierdziły one, że na długo pozostanie w ich pamięci.

„Czułym okiem” Tomasz Jastrun (16.12.)

Zbiór felietonów autorstwa Tomasza Jastruna. Przedstawione teksty powstawały w okresie od września 2003 r. do grudnia 2012 i ukazały się w czasopiśmie „Zwierciadło”.

Felietony są twórczością bardzo ulotną, giną wraz ze zniszczonym czasopiśmem.

Umieszczone w książce mają szansę trafić do większej ilości czytelników i dobrze, że tak się stało z tym wydawnictwem. Klubowiczki były bardzo zadowolone z tej lektury. Książka dostarczyła im wiele radości, wzruszenia, wiedzy i ogrom tematów do dyskusji.

Dzięki aktywności członków Dyskusyjnego Klubu Książki udało się pozyskać dla instytucji w formie daru od Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej, zestaw książek zakupionych w latach 2007 - 2012 dla DKK działających na terenie województwa dolnośląskiego w ilości 99 egzemplarzy na sumę 2307,81. Pan Szymon J. Wróbel obdarował członków klubu 4 tytułami książek o ks. Józefie Tischnerze. Uczestnictwo członków Klubu w konkursie fotograficznym ogłoszonym przez Wydawnictwo Czarne zaowocowało pozyskaniem dla placówki 2 egzemplarzy książki Andrzeja Stasiuka „Nie ma ekspresów przy żółtych drogach”.

„ROZMOWY Z MISTRZEM”, CZYLI SPOTKANIA Z JÓZEFEM WIŁKOMIRSKIM

W 2013 roku kontynuowane były także spotkania (łącznie jedenaście) z panem Józefem Wiłkomirskim, który przedstawiał uczestnikom historię muzyki. Obrazowane one były podkładem muzycznym z płyt znajdujących się w zasobach Oddziału Zbiorów Audiowizualnych „Biblioteki pod Atlantami” oraz zbiorów własnych uczestników spotkań. Na zaproszenie maestro uczestnicy spotkań, tj. 16 osób, wzięli udział w dyrygowanym przez niego koncercie symfonicznym (17 maja 2013, w Filharmonii Sudeckiej), podczas którego wykonywana była muzyka Arama Chaczaturiana. Okazało się, że koncert ten był znaczącym wydarzeniem w życiu kulturalnym miasta, co spowodowało, że biblioteka udało się odnieść sukces w promocji kultury nie tylko literackiej. Ogółem wzięło w nich udział 118 osób. Niestety z powodu choroby gościa, dalsze wykłady zostały zawieszono.

IMPREZY DLA DZIECI

Niezmiennie od wielu lat pozyskanie najmłodszych czytelników jest szczególnie ważne dla wałbrzyskiej placówki. Większość tegorocznych propozycji jest realizowana w ramach projektów dotowanych ze środków MKiDN, także opracowanych specjalnie pod kątem potrzeb młodych czytelników. Ponadto wałbrzyska księżnica coraz wyraźniej włącza do swojej oferty działania międzypokoleniowe, na które wspaniale integrują maluchy z seniorami, a przy tym świetnie sprawdzają się w rozbudzaniu potrzeb czytelniczych wśród najmłodszych. Wśród bogatej oferty spotkań i zajęć są także sprawdzone od działania, a także dodatkowe propozycje realizowane przez działy i filie pracujące z dziećmi. Wśród nich warto wymienić kilka najważniejszych.

ROK JULIANA TUWIMA

W związku z ogłoszeniem roku 2013 ROKIEM JULIANA TUWIMA wałbrzyska Biblioteka zaproponowała kilka propozycji wpisujących się w te ważne obchody. Niemal każda placówka biblioteczna pracująca z dziećmi zaoferowała program zajęć „tuwimowskich”, głównie lekcji bibliotecznych, spotkań tematycznych i konkursów. Z ważniejszych warto wspomnieć:

- lekcje nt. życia i twórczości Juliana Tuwima pt. „W Krainie wierszy Juliana Tuwima”, „W krainie wyobraźni i marzeń” – zajęcia na podstawie wiersza J. Tuwima „Cuda i dziwy”;
- zajęcia z przedszkolakami m.in. z cyklu „Opowieści babci i dziadka” (w ramach projektu „Mój świat, moje wartości”) pt. „Czytamy wiersze Juliana Tuwima” i „Poznajemy wiersze Juliana Tuwima”;
- konkursy, zgadywanki i głośne czytanie połączone z zabawami ruchowymi i plastycznymi;
- „Fabryka Jednego Wierszyka – Julian Tuwim” - konkurs recytatorski dla 5- i 6-letnich dzieci z przedszkola i szkoły podstawowej;
- spotkania pod hasłem „Pasje i namiętności Juliana Tuwima”, pozwalające poznać przede wszystkim liczne zainteresowania młodego pisarza i początki jego twórczości;
- w ramach rodzinnej imprezy czytelniczej pn. „Rodzinne czytanie pod Chełmcem” (realizowanej w ramach projektu „Mój świat, moje wartości”) także promowano twórczość polskiego poety. Zaproszeni rodzice z dziećmi mieli okazję do uczestnictwa w zabawach czytelniczych, głośnym czytaniu, quizach wykorzystujących teksty Tuwima.

KLUB CZYTAJĄCYCH RODZIN

Chcąc w jak najszerszym zakresie realizować politykę czytelniczą i proponować nowe, profesjonalne działania zachęcające do czytania, szczególnie młodych czytelników, wałbrzyska biblioteka, a dokładniej wybrane filie biblioteczne, zaangażowały się w powołanie tzw. Klubów Czytających Rodzin. To ogólnopolska inicjatywa stworzona w ramach kampanii społecznej „Cała Polska czyta dzieciom”. Głównym celem Klubów jest stworzenie platformy do kontaktów i spotkań Rodzin członkowskich, podczas których będą mogły wymieniać się doświadczeniami głośnego czytania w rodzinie oraz książkami, wzajemnie się inspirować i informować o ciekawych lekturach, organizować wspólne „poczytanki” dla dzieci, dyskusje na temat książek i/lub inne imprezy Klubu. Biblioteki publiczne są najlepszym miejscem na prowadzenie tego typu spotkań. Idea Klubów wykorzystuje z powodzeniem działania międzypokoleniowe, obecnie tak ważne i cenne we wszelkich działaniach animacyjnych. Doświadczenia wałbrzyskich placówek

bibliotecznych, choć jeszcze dość krótkie, wyraźnie pokazują zróżnicowane podejście rodziców do wdrażania dzieci w świat literatury.

W kwietniu 2013 r. przy Filii nr 11 dziecięco - młodzieżowej na Podzamczu rozpoczął działalność Klub Czytających Rodzin "Podzamczaki". Na koniec roku przynależność do Klubu zadeklarowało 9 rodzin i 18 dzieci. Do końca roku sprawozdawczego odbyło się pięć spotkań. Pierwsze spotkanie organizacyjne w kwietniu, drugie w maju pod hasłem "Czytamy książki naszego dzieciństwa", we wrześniu spotkanie przy książce "Grzeczna" Gro Dahle pod hasłem "Złość lepsza niż smutek", dwa spotkania w listopadzie dotyczące organizacji spotkania andrzejkowego i sama impreza z tej okazji zatytułowana "Andrzejki - Czarodziejki. Relacje z tych spotkań są dostępne na stronie "Biblioteki pod Atlantami" i stronie Fundacji „ABC XXI Cała Polska Czyta Dzieciom”. Ogólna frekwencja na spotkaniach Klubu wyniosła 56 osób.

Podobną inicjatywę zainicjowały bibliotekarki z Filii nr 5 z oddziałem dziecięcym na Sobiecinie. Od początku roku podjęły próby organizacji Klubu Czytających Rodzin „Tęczowa Kraina”. Specyficzne środowisko lokalne zupełnie inaczej niż na Podzamczu ustosunkowało się do w/w propozycji. Trzeba włożyć wiele wysiłku, aby zaangażować rodziców, choćby do samego przyścia do biblioteki. Dzieci natomiast chętnie chciałyby uczestniczyć w spotkaniach Klubu. Aby jakoś zmobilizować mniej aktywnych rodziców, podjęta została współpraca z MOPS-em. Łącznie odbyło się 6 a część spotkań ze sponsorowanym poczęstunkiem w ramach projektu europejskiego „Od bierności do aktywności”. Spotkanie majowe to "Pociąg pełen wierszy Tuwima" z racji roku poety. Świetna zabawa w żywe pociągi, deklamacja wierszyków, które dzieci znały na pamięć, no i powstał kolorowy pociąg - każda rodzina robiła wagon według własnego pomysłu. Jeszcze teraz pociąg podróżuje po regałach i wzbudza ogólny podziw. Dwa kolejne już przy współpracy miejscowego MOPS-u. Dzięki temu uczestnicy mogli skorzystać ze słodkiego poczęstunku i obdarowani zostali książkami. Spotkanie czerwcowe to "Trzeszczące wierszyki na giętkie języki" . Zaprzyjaźniona Pani Monika - logopeda chętnie udzielała odpowiedzi rodzicom, a dla dzieci przygotowała odpowiednie zabawy. Spotkanie wrześniowe to podróż w zaczarowaną krainę emocji. Dzieci podczas zabawy i czytania poznawały co ich "gryzie", a rodzice korzystali z fachowej siły w postaci psychologa Pana Piotra. I wreszcie spotkanie listopadowe pełne andrzejkowych wróżb i zabaw.

Próby zainicjowania Klubu Czytających Rodzin podjęta także była w dzielnicy Biały Kamień. W 5 spotkaniach zorganizowanych przy współudziale MOPS wzięli udział prawie sami

Romowie – ogółem 34 osoby. Niestety frekwencja na poszczególnych spotkaniach była niska.

FERIE W BIBLIOTECIE

W br. zajęcia dla dzieci i młodzieży spędzających ferie zimowe w mieście oferował Oddział Dziecięco - Młodzieżowy i Akademia Młodych (śródmieście) oraz filie i punkty biblioteczne w dzielnicy Sobięcin, Podzamcze, Szczawienko i Lubiechów. Bezpłatne zajęcia pod wspólnym hasłem „Zimowe bajanie” odbyły się w terminie od 28 stycznia do 8 lutego, w godz. 11.00 do 13.00 Każda z placówek zaproponowała swój autorski program, dostosowany do potrzeb lokalnego środowiska. W programie zajęć akcentowano Rok Juliana Tuwima, wykorzystano także wiele tekstów literackich o tematyce zimowej. Literatura była kanwą do przygotowania zabaw, zajęć i spotkań integracyjnych. Zakres form i technik pracy z dziećmi to zajęcia literacko - plastyczne z elementami socjoterapii, literacko – teatralne, komputerowe z elementami literatury baśniowej. Niesłabnym powodzeniem cieszyła się rozrywka multimedialna, realizowana głównie przez Akademię Młodych, a także dodatkowa oferta nauki języka angielskiego dla najmłodszych – w ramach projektu FunEnglish. Zorganizowano także projekcje wartościowych filmów, udostępnionych nam bezpłatnie przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w ramach programu dystrybucji Stowarzyszenia Nowe Horyzonty. Były to: „Sekret Eleonory” (reż. D. Monfrey), „Kultura remiksu” (reż. B. Gaylor) i „Droga czerwonej lodówki” (reż. N. Stankovic i L. Muntean). Także w Filii nr 5 z oddz. dziecięcym na Sobięcinie odnotowano spore zainteresowanie zajęciami bibliotecznymi. Program ferii zimowych przebiegał pod hasłem: „Zimowy muminkowy zawrót głowy”. Wiek uczestników był mocno zróżnicowany, od przedszkolaków po gimnazjalistów, co było sporym wyzwaniem podczas przeprowadzania zajęć. Oprócz dzieci z dzielnicy Sobięcin, w specjalnych zajęciach uczestniczyły przedszkolaki z „Sobięcinka” i podopieczni świetlicy środowiskowej. Poprzez zabawę wszyscy zapoznawali się z twórczością Tove Jansson, głównie z książką „Zima w Dolinie Muminków”. Najwięcej radości dostarczyły zabawy ruchowe. Każde zajęcia rozpoczynane były zabawami integrującymi grupę z wykorzystaniem chusty Klanza, piłki czy balonów. Tradycyjnie, w okresie ferii zimowych także podzamczańska filia dziecięco-młodzieżowa zaproponowała zajęcia biblioteczne, które od lat mają swoich zagorzałych młodych zwolenników. To w większości miłośnicy książek i literatury. Bardzo chętnie czytano na głos przygotowane bajki. Były to: „Zagubiona w śniegu” H. Webb, „Bałwan ze śniegu”, „Królowa Śniegu” Ch. H. Andersena, „Śnieżny poranek Muminka” T.Jansson

oraz wybrane opowiadania z książki „Żubr Pompik – tropy na śniegu i inne opowieści” T. Samojlika. W drugim tygodniu ferii czytane były wiersze Juliana Tuwima. Dzieci wysłuchały nagrania „Lokomotywa” i uczestniczyły w zajęciach literackich pt. „Pociągowe zabawy”. W czasie ferii dzieci korzystały także z gier edukacyjnych i puzzli, także brały udział w zajęciach plastycznych, a także skorzystały z projekcji filmowych w ramach programu dystrybucji Stowarzyszenia Nowe Horyzonty. Punkty Biblioteczne nr 1 (Szczawienko) i nr 2 (Lubiechów), wraz z funkcjonującymi w nich świetlicami środowiskowymi również przyciągnęły sporą grupę dzieci spędzających ferie zimowe w mieście. Bibliotekarki zaproponowały ulubioną przez dzieci rozrywkę, m.in. rywalizację w rozgrywkach umysłowych, a także zabawy ruchowych. Uczestnicy mogli wykorzystać swoją wyobraźnię, kreatywność i pomysłowość. Dzieci malowały ulubionego bohatera książki, lepiły Muminka z masy solnej, a także wykonały pingwina metodą origami. Odbyła się także pogadanka na temat bezpieczeństwa w czasie zabaw zimowych, w której aktywnie uczestniczyły wszystkie dzieci, odgrywały scenki sytuacyjne. Czas umiliły także zabawy fabularyzowane z chustą KLANZA.

Ogółem w tegorocznych zajęciach wzięło udział ogółem 1643 osoby (1246 osób w 2012 r.), a najwięcej osób (1244 ucz.) skorzystało z zajęć w Akademii Młodych i Oddziale Dziecięco - Młodzieżowym. Dane statystyczne zawierają liczbę uczestników zajęć grupowych, a także liczbę uczestników multimedialnej rozrywki i lekcji języka angielskiego w programie FunEnglish.

TYDZIEŃ BEZ PRZEMOCY

To cykl spotkań profilaktyczno-edukacyjnych organizowanych w dniach 10.06 – 14.06 przez Filię nr 6 z oddziałem dziecięcym na Białym Kamieniu. Głównym ich celem było przedstawienie młodym czytelnikom jak można bezpiecznie spędzać wolny czas i uniknąć wielu niebezpieczeństw. Uczestnicy wzięli udział w warsztatach teatralnych prowadzonych przez Karolinę Jefmańską instruktora WOK oraz opiekuna grupy teatralnej „Frędzle” (3 spotkania, 51 osób, dzieci z klas 0 z PSP nr 2 i klas 1 z PSP nr 6), pogadankach nadkomisarz Magdaleny Korościk (KMP Wałbrzych) na temat „Jak być bezpiecznym w domu, szkole i na podwórku” (przedszkolaki z Niepublicznego Punktu Przedszkolnego „U Mikołaja” oraz grupy 0 z PSP nr 2, 36 osób), zajęciach poprowadzonych przez instruktora karate Jacka Baranowskiego na temat „Jak postępować w sytuacjach zagrożenia”(13 osób, klasa 2 z PSP nr 6) i lekcji bibliotecznej „Jak bezpiecznie spędzić wakacje?” (klasa 0 z PSP nr 2).

WAKACJE W BIBLIOTECE

W lipcu i sierpniu br. Biblioteka zrealizowała cykl zajęć wakacyjnych pod hasłem „ATRAKCJE W WAKACJE, czyli WAKACJE W BIBLIOTECE”, które odbywały się w kilku placówkach bibliotecznych: Akademii Młodych (Rynek 9), Filii nr 11 dziecięco-młodzieżowej na Podzamczu, Filii nr 5 z oddziałem dziecięcym na Sobięcinie, Filii nr 6 z oddziałem dziecięcym na Białym Kamieniu oraz w Punktach Bibliotecznych na Szczawienku i Lubiechowie. W ofercie zajęć dominowały spotkania literacko-plastyczne (głównie na filach bibliotecznych) oraz ciesząca się ogromnym zainteresowaniem wśród młodych użytkowników multimedialna rozrywka zaproponowana przez Akademię Młodych. W tegorocznych wakacjach wzięło udział ogółem 2351 uczestników (1780 os. w 2012 r.). Zdecydowany ciężar zajęć przeniósł się na Akademię Młodych, która właściwie od momentu uruchomienia cieszy się wciąż rosnącym zainteresowaniem.

W tym roku ze względu na modernizację Oddziału Dziecięco - Młodzieżowego nie planowano, jak w latach ubiegłych, typowych zorganizowanych zajęć. Zaproponowano natomiast naszym użytkownikom indywidualną rozrywkę multimedialną w Akademii Młodych, która cieszyła się ogromnym zainteresowaniem nie tylko podczas wakacji. Akademia była dostępna przez cały okres letni od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00 - 17.00. Dzieci i młodzież mogły skorzystać z bogatej rozrywki multimedialnej poprzez dostęp do wybranych internetowych serwisów, gier edukacyjnych i rozrywkowych udostępnianych na miejscu. Podczas wakacji użytkownicy mieli możliwość nauki języka angielskiego oraz udziału w warsztatach multimedialnych dla grup zorganizowanych, głównie dzieci i młodzieży ze świetlic środowiskowych.

W Akademii Młodych dużym zainteresowaniem cieszyły się gry edukacyjne (Miś, Wesole przedszkole Bolka i Lolka, Reksio i ortografia, Reksio i Skarb Piratów, Mango, Klik, Wyspa tajemnic), interaktywne kolorowanki (Akademia Malucha). Wszystkie zajęcia, zarówno dla grup zorganizowanych, jak i uczestników indywidualnych, były przygotowane przez bibliotekarzy i odbywały się pod ich opieką. Stały się nie tylko okazją do lepszego poznania świata i własnego regionu, ale prowokacją do pogłębiania wiedzy uczestników.

W lipcu, do momentu rozpoczęcia remontu Oddziału Dziecięco - Młodzieżowego, dzieci korzystały z gier stolikowych, prasy, komiksów i dostępu do internetu. Mimo dość trudnego okresu wakacyjnego w siedzibie głównej, ze względu na prace remontowe i porządkowanie Działu, tegoroczna oferta wakacyjna znalazła uznanie u ponad 1800 osób.

Filia nr 5 z oddziałem dziecięcym zorganizowała spotkania pod hasłem „Dolnośląskie

wakacje z duchami". Cykl zajęć odbywał się w dniach 19 - 30.08.2013r. w godzinach 11.00 – 13.00. Podczas spotkań z młodzieżą organizowane były zajęcia literackie i plastyczne oraz zabawy ruchowe. Uczestnikami była głównie młodzież z PSP nr 17 i świetlicy środowiskowej w dzielnicy Sobiecin. Podczas codziennych spotkań prowadzone były zabawy przy muzyce, głośne czytanie, zajęcia plastyczne i konkursy z nagrodami. Zajęcia przybliżyły tematykę legend o duchach i zjawach z regionu Gór Sowich. Bardzo atrakcyjne dla dzieci okazały się prace w grupach, np. robienie duchów z gazet, wykonanie upiorów z masy solnej, przygotowanie przestrzennej makiety zamku ze wszystkimi poznanymi duchami, zjawami i upiorami, wykonanie armii duchów z kamieni i plasteliny. Uczestnicy chętnie rozwiązywali różnego rodzaju quizy, kalambury i zagadki, które przygotowano w oparciu o tematykę przeczytanych legend. Ogółem w zajęciach uczestniczyło 60 osób.

Filia nr 6 z oddziałem dziecięcym zorganizowała cykl zajęć z atrakcjami. Były to głównie spotkania z ciekawymi ludźmi ze środowiska lokalnego. Podczas spotkania z Bartłojem Sobolewskim, właścicielem Biura Turystycznego „Omnibus”, dzieci miały możliwość poznania m. in. tajemnic Wałbrzycha i okolic. Arleta Wojciechowska podczas warsztatów plastycznych pokazała, co ciekawego można zrobić z plastikowych butelek, bibuły i resztek wełny. Niezapomnianych wrażeń dostarczyła dzieciom wizyta w hotelu dla zwierząt „Pankracy” i opowieści jego dyrektora o zwierzętach. Spotkanie z Patrykiem Stefanów - miłośnikiem gór, który uprawia turystykę górską, podobało się szczególnie chłopcom. Furorę robiły liny, uprząże i buty do wspinaczki, które można było dotknąć, ale przede wszystkim przymierzyć. W zajęciach wzięło udział 47 osób, głównie dzieci ze świetlicy TPD działającej przy RWS Biały Kamień – Konradów.

W dniach od 2 do 26 lipca 2013 r. w bibliotece na Podzamczu odbywały się wakacyjne zajęcia tematycznie związane ze sztuką i technikami plastycznymi. Były okazją do wspólnej zabawy, a także do sprawdzenia swoich umiejętności plastycznych i rozwijania artystycznych zainteresowań. Zaprezentowano m. in. mniej znane techniki plastyczne, np. wzór banieczkowy czy malowanie gąbką. Ponadto w przystępny sposób przedstawiono sylwetki wielkich artystów i ich arcydzieła. 15 lipca br. zaproszono panią Ewę Wojtaszek – wałbrzyszanek malującą anioły i dekoracje przy wykorzystaniu drewnianych szablonów. Na spotkanie przywiozła wiele prac swojego autorstwa i przygotowała dla dzieci różnorodne szablony, profesjonalne farby i pędzle. Dla uczestników zajęć przygotowano także zestawy zabaw umysłowych i krzyżówek. Jedną z propozycji tegorocznych wakacji w bibliotece były także zajęcia literackie z wykorzystaniem nowej książki Agnieszki Frączek

pt. „Rany Julek! O tym, jak Julian Tuwim został poetą”. Historia dzieciństwa napisana ze swadą, zawierająca ciekawe historie z życia, przeplatane dodatkowo wierszami i żartami. Ogółem odbyło się 19 spotkań, w których wzięło udział 111 osób.

W pierwszym tygodniu lipca i przez cały sierpień, w godzinach od 11.00 do 13.00 realizowano zajęcia wakacyjne w Punkcie Bibliotecznym nr 1 na Szczawienku (od wtorku do piątku) oraz w Punkcie Bibliotecznym nr 2 w Lubiechowie (poniedziałki). Lipcowe zajęcia literacko-plastyczne przygotowano w oparciu o teksty z literatury dziecięcej, m. in. wiersze Ludwika Jerzego Kerna, opowiadania Kazimierza Szymeczko. Zorganizowano także wycieczkę do bibliotecznej introligatorni, aby przybliżyć dzieciom pracę introligatora. W sierpniu zajęcia z dziećmi podzielono na bloki tematyczne: literackie poniedziałki i środy, komputerowe wtorki, artystyczne czwartki, rozrywkowe piątki. Sierpniowe spotkania literackie inspirowane były tym razem twórczością Juliana Tuwima oraz Jana Brzechwy. W czasie wakacyjnych spotkań komputerowych dzieci dowiedziały się jak bezpiecznie korzystać z internetu, programów komputerów. W każdy czwartek mogły popisać się kreatywnością i inwencją twórczą, a w rozrywkowe piątki nie zabrakło zabaw umysłowych, a także różnych konkursów i dobrej zabawy. Dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia plastyczne, a przede wszystkim „Quilling na płycie CD”. W tym roku odbyło się 24 spotkania, w których uczestniczyło 257 dzieci.

OFERTA DLA MŁODZIEŻY

Młodzież, szczególnie gimnazjalna to obecnie najtrudniejszy do zdobycia dla bibliotek publicznych czytelnik. Wałbrzyscy bibliotekarze starają się proponować takie działania, które potencjalnie sprowokują młodych użytkowników do sięgania po zbiory biblioteczne, nie tylko książki, ale także płyty CD i DVD czy audiobooki. Ta oferta w miarę możliwości finansowych jest na bieżąco uzupełniana o najnowsze, najbardziej poszukiwane pozycje. Młodzież niezmiennie od kilku lat najchętniej korzysta, co nie dziwi, z darmowego dostępu do Internetu. Jednak w tym roku udało się im zaproponować kilka propozycji, które autentycznie wzbudziły ich spore zainteresowanie. W bieżącym okresie sprawozdawczym zaproponowano młodemu użytkownikom przede wszystkim działania w ramach wspomniane wcześniej projektu „Mój świat, moje wartości”, tj. dwudniowe warsztaty tworzenia komiksu, ciekawe spotkania autorskie z Dariuszem Rekoszem i Martą Fox, „Żywą lekcję historii”, którą poprowadzili członkowie Bractwa Rycerskiego, a także cykl spotkań dla gimnazjalistów ph. „Czytając, poznajemy siebie” z wykorzystaniem tekstów literackich poruszających problemy współczesnej młodzieży, np. narkomanię, uzależnienia od gier

komputerowych, agresję, samotność, (dla 164 uczniów). Młodzież spontanicznie odpowiedziała także na facebookową akcję czytelniczą (Flash Moob) pt. „Wałbrzych czyta”. Ponadto Dział Zbiorów Audiowizualnych zorganizował cykl spotkań o charakterze profilaktycznym pt. „Wiem więcej – żyję lepiej. Młodzież i jej problemy”, traktujących o współczesnych problemach młodzieży (m.in. uzależnieniach, depresji, agresji i przemocy). Odbłyły się trzy prelekcje z elementami warsztatów, na których wykorzystano fragmenty filmów fabularnych (m.in. „Sala samobójców”, „Melancholia”, „Wszyscy jesteśmy Chrystusami”) Prowadzeniem spotkań zajęła się doświadczona terapeutka Bogusława Ułanowicz - Pęcherczyk. Udział w nich wzięło ponad 180 osób.

Dla nieco starszej młodzieży i nie tylko zapoczątkowany został cykl „Giganci rocka”, który z założenia traktował o największych legendach sceny rockowej. Pierwszy wykład, połączony z prezentacją multimedialną zawierającą zdjęcia, fragmenty utworów, koncertów i cytatów z prasy, miał charakter ogólnego wprowadzenia. Drugi dotyczył już konkretnego wykonawcy – grupy The Beatles. Tę formułę spotkań zaproponował pan Ryszard Kmita (miłośnik muzyki rozrywkowej), który podjął się bezpłatnego prowadzenia tychże spotkań. Póki co wycofał się jednak z kontynuacji cyklu, tłumacząc się problemami natury technicznej.

EDUKACJA REGIONALNA

Pracownia Regionalna zaproponowała w I półroczu bogaty program edukacji regionalnej. Nawiązano także wiele nowych, cennych kontaktów z osobami i instytucjami lokalnymi, co przyniosło już pierwsze rezultaty w postaci realizowanych lub planowanych w najbliższym czasie w naszej placówce wspólnych przedsięwzięć. W ramach w/w współpracy warto wymienić:

- nawiązanie kontaktów partnerskich z portalem „Bibliotheca Silesiana” popularyzującym wiedzę o Dolnym Śląsku. W jej ramach przygotowano spotkanie promujące książkę „Przędziwo” M. Cabaja wydaną przez „Bibliothecę Silesiana”,
- nawiązanie współpracy z Kołem Przewodników Sudeckich i Terenowych Oddziału PTTK Ziemi Wałbrzyskiej,
- nawiązanie współpracy z Magdaleną Woch (Centrum Europejskie -Zamek Książ) w zakresie edukacji regionalnej,
- pozyskanie dżs-ów i książek ze Starostwa Powiatowego, Informacji Turystycznej i Urzędu Miejskiego oraz Informacji Turystycznej w Szczawnie-Zdroju,
- organizowanie spotkań autorskich propagujących książki regionalne i twórców

regionalnych z Wałbrzycha i powiatu: Magdalena Woch, Iwona Czech, Wojciech Malinowski, Grzegorz Rozpendowski, Karolina Małecka.

Wśród ważniejszych form pracy z czytelnikiem prowadzonej w oparciu o zbiory regionalne warto wymienić:

- wykłady i pokazy multimedialne przybliżające historię regionu wałbrzyskiego, historię Daisy von Pless, kolej wałbrzyską i sowiogórską, wałbrzyskie Mauzoleum,
- prezentacja „Pokoju Poety Mariana Jachimowicza”,
- projekcja filmu o „Riese”, z udziałem jednego z jego twórców – Wojciecha Malinowskiego,
- w przygotowaniu spotkanie z tłumaczką pamiętników Daisy Barbarą Borkowoy (współpraca z Fundacją Księżnej Daisy von Pless),
- spotkań a temat walorów turystycznych regionu (współpraca z Kołem Przewodników Sudeckich i Terenowych Oddziału PTTK Ziemi Wałbrzyskiej),
- wystawy tematyczne/jubileuszowe dot. Biegu Gwarków, Aeroklubu Ziemi Wałbrzyskiej, Daisy, prasy regionalnej.

Ogółem w ramach działalności edukacyjno – kulturalnej oraz informacyjno - bibliograficznej w 2013 roku zorganizowano ogółem 42 imprezy, w których wzięło udział 1727 osób.

Otwarcie Pokoju Pamięci Poety Mariana Jachimowicza

21 marca w ramach wałbrzyskich obchodów Międzynarodowego Dnia Poezji, udało się ponownie (po okresie koniecznych remontów) udostępnić zwiedzającym Pokój Pamięci Poety — izbę muzealną dedykowaną Marianowi Jachimowiczowi, jednemu z najbardziej zasłużonych polskich poetów minionego stulecia, znanemu również z twórczości eseistycznej oraz z tłumaczeń literatury węgierskiej, twórcy, który większość życia spędził w Wałbrzychu. Izba jest czynna w godzinach pracy — sprawującego nad nią merytoryczną i organizacyjną pieczę — Działu Informacji Naukowej i Czytelń. Wstęp do Pokoju jest bezpłatny.

Po raz pierwszy, przylegający do bibliotecznego atrium, Pokój został otwarty w roku 29 września 2006 roku, w setną rocznicę urodzin Mariana Jachimowicza. Wydarzenie to było wówczas centralnym punktem cyklu imprez kulturalnych, odbywających się pod wspólnym hasłem — Dzień Jachimowicza. Na przygotowanie pomieszczenia i zakup sprzętu ekspozycyjnego Biblioteka otrzymała dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz firm i instytucji działających na terenie Wałbrzycha: Ronal Polska sp. z

o.o., Okręgowej Rady Adwokackiej, firmy Camela, Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” sp. z o.o. Ekspozycje do Pokoju wyselekcjonowali, opisali i zaaranżowali Małgorzata Laszczak i Jacek Czarnik. Niestety, po niespełna trzech latach funkcjonowania, Pokój zamknięto na prawie 5 lat dla publiczności z powodu zalania ścian od strony kamienicy sąsiadującej z budynkiem bibliotecznym. Pod koniec 2012 roku rozpoczęto remont. Usunięto przyczyny zalania, ścianę osuszono — używając specjalistycznej aparatury a zabezpieczone ekspozycje poddano renowacji. Małgorzata Laszczak ponownie przejrzała i odświeżyła ekspozycje, opracowała na nowo plansze biograficzne. Odnowiony Pokój jest znowu udostępniany wszystkim zainteresowanym życiem i twórczością Mariana Jachimowicza!

Pracownia Regionalna proponuje kontynuację cyklu pn. „Spotkania Jachimowiczowskie”, czyli lekcji bibliotecznych poświęconych twórczości wałbrzyskiego poety Mariana Jachimowicza, połączonych ze zwiedzaniem Pokoju Poety (centrala), adresowane do grup zorganizowanych ze szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych.

„Ślady historii w moim mieście”

Ciekawą propozycją może być promowany pod koniec czerwca konkurs plastyczny dla dzieci z terenu miasta Wałbrzych, sponsorowany przez Bank Zachodni WBK S.A. (Oddział Wałbrzych). Temat konkursu brzmi: „Ślady historii w moim mieście”. Prace przyjmowane będą do 16 września br. Uroczyste rozstrzygnięcie i rozdanie nagród odbędzie się 20 września 2013 r.

W ramach edukacji regionalnej także Akademia Młodych zorganizowała spotkania dla chętnych grup pod tytułem „Wirtualna podróż po Wałbrzychu”, w trakcie których przybliżana była dzieciom legenda powstania miasta, jego historia, zabytki itp. W drugiej części zajęć uczestnicy korzystając z bogatej platformy strony Urzędu Miasta lub Google Maps zwiedzali wirtualnie Wałbrzych.

SENIOR W BIBLIOTECE

Niezmiennie od kilku lat wałbrzyska biblioteka pomaga seniorom stawiać pierwsze kroki w świecie nowoczesnych technologii. Dzięki sprawnie działającej (od 2010 r.) Akademii Młodych i ogromnemu zaangażowaniu prowadzącej ją kadry, dla sporej grupy chętnych zorganizowano kolejną, czwartą edycję kursów komputerowych I i II stopnia. Spotkania uczestników to cykl 15 zajęć (I stopnia) i 10 zajęć (II stopnia) w grupach 10 - 12 osobowych, które odbywały się raz w tygodniu i trwały dwie godziny dydaktyczne. W trakcie realizacji kursu seniorzy uczestniczyli także w dodatkowych imprezach

wykorzystaniem multimediiów, m.in. w konkursie pt. „Internet bez granic” (organizowanych przez Fundację Orange), w którym Biblioteka zajęła VIII miejsce, a także w zajęciach otwartych „Usiądź na moim miejscu”.

Cykl spotkań z czytelnikami, którzy prezentują swoje amatorskie pasje i zainteresowania ph. AKADEMIA LUDZI Z PASJĄ, cieszy się niesłabnącym powodzeniem. Wśród naszych użytkowników jest bardzo wiele osób, które chętnie wpisują się w „Akademię”. W 2013 roku odbyło się osiem spotkań, którym towarzyszyły wystawy prac i trofeów. Dużym zainteresowaniem cieszyły się spotkania z paniami Jadwigą Kuriatą i Teresą Milewską – twórczyniami niezwykłych prac szydełkowych i origami modułowego. Natomiast pan Józef Mierzwa opowiedział o procesie tworzenia rzeźb i samym tworzywem. Wystawy ich prac wzbudziły duże zainteresowanie. Pani Anna Dębicka – etnolog i antropolog, opowiedziała o swoim niezwykłym pobycie w Indonezji. Natomiast gościem spotkania w maju był pan Michał Drohomirecki – lekkoatleta, zdobywca wielu medali, wciąż startujący w zawodach dla weteranów. Spotkania z Mateuszem Wyrzykowskim, Adamem Piotrowskim (skały i minerały) i Andrzejem Wojtońiem zgromadziły także spore grono słuchaczy .Ogółem w spotkaniach uczestniczyło 137 osób.

Spotkania o podobnym charakterze, ale ukierunkowane tematycznie organizuje Filia nr 7 z oddziałem dziecięcym na Pisakowej Górze ph. „Podróże naszych czytelników”. W ramach tegorocznych czytelnicy podróznicy zaprezentowali Meksyk, Indie i Nepal. W/w spotkania odbywają się w bardzo miłej atmosferze. Oprócz możliwości zaprezentowania swoich pasji, czy wrażeń z podróży, czytelnicy mają poczucie, że biblioteka to miejsce, w którym mogą się publicznie „ujawnić” i zarazić swoimi zainteresowaniami innych.

Filia nr 7 z oddziałem dziecięcym proponowała seniorom kolejne imprezy literackie z cyklu „Spotkania przy Książce”, które od dwóch lat cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem. Od stycznia br. odbyło się ich 9, a udział w nich wzięło ok. 190 osób. Omawiano m.in. takie postacie, jak Władysław Broniewski czy Leopold Tyrmand.

POZOSTAŁE IMPREZY

“Hłasko w Wałbrzychu”, czyli krótki festiwal filmów na podstawie prozy Marka Hłaski. Był to cykl projekcji filmowych oraz spotkań i prelekcji, które odbywały się w sesjach przedpołudniowych dla młodzieży szkolnej oraz w godzinach popołudniowych – jako zajęcia otwarte. Pokazano filmy – „Baza ludzi umarłych”, „Ósmy dzień tygodnia” i „Pętlę”. Gośćmi seminariów byli doktoranci z Uniwersytetu Jagiellońskiego – Kamila Sowińska. Piotr Weiser i Bartosz Kwieciński, którzy oprócz stosownego wprowadzenia w tematykę

poszczególnych obrazów filmowych, poprowadzili dyskusję z uczestnikami spotkań. Imprezę zorganizowano przy współpracy wałbrzyskiego Muzeum, w którym przy okazji otwarto wystawę grafik Anny Perłowskiej - Weiser.

„Kąpiel w dźwiękach gongów”, czyli koncert muzyki Wschodu o charakterze relaksacyjnym to nietypowe wydarzenie w kalendarzu imprez bibliotecznych. Propozycja ta przyciągnęła sporą grupę uczestników (ok. 35 os.). Z oryginalnych instrumentów tybetańskich dźwięki wydobywała pani Arleta Mańka, nauczycielka z I Publicznego Gimnazjum w Wałbrzychu, a można ich było posłuchać w pozycji leżącej w sali Galerii pod Atlantami. „Koncert” w murach Biblioteki wzbudził duże zainteresowanie odbiorców i dlatego prowadząca zapowiedziała powtórzenie go w przyszłości.

25 kwietnia br. w Galerii pod Atlantami odbyła się promocja „Encyklopedii Solidarności. Opozycja w PRL 1976-1989”. To projekt dokumentacyjny, realizowany od 2008 r. przez Instytut Pamięci Narodowej i Stowarzyszenie „Pokolenie”. Encyklopedia wydawana jest w systemie holenderskim (każdy tom od A do Z). Pierwszy tom ukazał się w 2010 r., drugi – promowany podczas spotkania -w 2012 r. Całość będzie się składać z 5 tomów, liczących łącznie 5000 biogramów oraz 2500 haseł rzeczowych. Encyklopedia Solidarności to największe kompendium wiedzy na temat działalności opozycji w PRL w latach 1976-1989, ma na celu możliwie wszechstronne przedstawienie ludzi, struktur organizacyjnych, wydawnictw oraz wydarzeń towarzyszących genezie i działalności tego wielkiego ruchu społecznego, aż do chwili załamania się dyktatury komunistycznej w 1989 r. Przy okazji zaprezentowano także książki -„Najważniejsza jest konsekwencja” o Mieczysławie Tarnowskim oraz „80 milionów” Katarzyny Kaczorowskiej. Autorka tej ostatniej pozycji była gościem specjalnym spotkania. W spotkaniu wzięli udział także historycy z wrocławskiego oddziału IPN.

W 2013 roku promowano przede wszystkim wspomnianych wcześniej autorów literatury dziecięcej. Nie zapomniano jednak o osobach dorosłych, a wśród spotkań autorskich największą frekwencją cieszyło się to z Grzegorzem Miecugowem. Należy też wspomnieć o wizycie Moniki Sawickiej, Marzeny Przekwas – Siemiątkowskiej, Agnieszki Steur oraz Agnieszki Lingas – Łoniewskiej. Dwie ostatnie autorki mają wałbrzyskie korzenie, stąd też te właśnie spotkania zainteresowały naszych czytelników. Ogółem uczestniczyło w nich ok. 200 osób.

Również spotkanie z hinduskim astrologiem - PRAHLAD NRSIMHA DAS ADHIKARI, wykładowcą starożytnych nauk wedyjskich – astrologii, wasty i ajurwedy, które miało

miejsce w czerwcu w Filii nr 7 z oddz. dziec. na Piaskowej Górze, należy uznać za udane. Mimo specyficznej tematyki sam wykład (tłumaczony z języka angielskiego) podparty pokazem multimedialnym wzbudził spore zainteresowanie zebranych słuchaczy, którzy na zakończenie podjęli żywą dyskusję. Prelegent od 1970 roku studiuje i praktykuje wedyjską astrologię, chiromancję, wasty i ajurwedę. Na co dzień mieszka w Śridham Majapur w Indiach, ale od lat podróżuje, m.in. po Stanach Zjednoczonych, Australii, Nowej Zelandii i Europie służąc swą wiedzą ludziom i odwiedzając często już swych stałych słuchaczy.

OFERTA DLA SPECJALNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW (m.in. chorych, niewidomych, niepełnosprawnych)

Tradycyjnie, także w tym półroczu zadbano szczególnie o potrzeby czytelników niewidomych. Już po raz piąty realizowany jest projekt dofinansowany ze środków MKiDN, adresowany do osób z dysfunkcją wzroku. W tym roku nosi nazwę „Zasłuchaj się a bajce” i skupia się przede wszystkim na najmłodszych czytelnikach niewidomych i słabowidzących. Działania zrealizowane w ramach projektu w I półroczu zostały opisane wyżej, ale warto ponownie wspomnieć o zrealizowanych 4 warsztatach z bajkoterapii, prowadzonych przez doświadczoną terapeutkę – Małgorzatę Błaszczuk oraz 6 spotkaniach z cyklu „Książka mówiona, dotykana i czytana – edukacja integracyjna”. Zadbano także o odpowiednią ofertę najnowszych audiobooków. W dalszym ciągu organizowane były zajęcia i spotkania czytelnicze dla osób z Dziennego Ośrodka Psychiatrycznego. Ofertę skierowano również do Środowiskowego Domu Samopomocy. Osoby niepełnosprawne raz w miesiącu uczestniczyły zarówno w lekcjach bibliotecznych jak i zajęciach tematycznych pt. „Z książką poznajemy świat”.

Akademia Młodych prowadziła cykliczne zajęcia komputerowe oraz tematyczne warsztaty multimedialne dla wychowanków Zespołu Szkół Specjalnych, Publicznego Gimnazjum Specjalnego nr 14 i 15 oraz Ośrodka Kuratorskiego nr 1 w Wałbrzychu. Wychowankowie Ośrodka wychowawczego z Poniatowa i Kozic regularnie uczęszczali na sobotnie zajęcia multimedialne specjalnie dla nich przygotowane.

W czerwcu br. nawiązano współpracę z Europejskim Centrum Obsługi Głuchych, które zaproponowały pomoc w zorganizowaniu Klubu Głuchego Czytelnika., w tym także „obsługę” języka migowego. Wałbrzyski Klub Głuchego Czytelnika miałyby tworzyć osoby niesłyszące z miasta i okolic, które chcą rozmawiać o treści, problematyce przeczytanych książek, ich autorach, a swoimi wrażeniami dzielić się z innymi osobami.

Członkowie Wałbrzyskiego Klubu Głuchego Czytelnika będą mieli ułatwiony dostęp do

zasobów zgromadzonych w bibliotece, nowości wydawniczych. Będą mogli wziąć udział w spotkaniach autorskich oraz innych wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną „ Biblioteka pod Atlantami” w Wałbrzychu – tłumaczonych na język migowy. Pierwsze spotkanie planowane jest we wrześniu br.

Biblioteka oferowała pomoc, przede wszystkim organizacyjną w kilku ważnych imprezach miejskich, z których warto wymienić: wałbrzyskie Juwenalia, Festiwal Księżnej Daisy (koncert na Rynku), Święto Flagi, Dzień Dziecka na wałbrzyskim Rynku, Festiwal Podwórek. Choć zazwyczaj chętnie podejmujemy współpracę, to ilość osób i instytucji zwracających się obecnie do nas o wsparcie (np. bezpłatne użyczenie energii elektrycznej, wypożyczenie sprzętu typu stoły, krzesła, czy też bezpłatne udostępnienie pomieszczeń) jest bardzo liczna. To nie pozostaje bez wpływu nie tylko na koszty, ale również na stan sprzętu bibliotecznego, a nierzadko także na organizację pracy instytucji.

DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA I WYDAWNICZA

W okresie sprawozdawczym zorganizowano dziesięć wystaw: cztery w Galerii Książki i sześć w Galerii pod Atlantami, przy czym wystawa V Triennale Plastyki Wałbrzyskiej, liczona jako ekspozycja Galerii pod Atlantami, zajmowała również pomieszczenie Galerii Książki. W Galerii pod Atlantami odbyła się również jedna wystawa urządzona przez podmiot zewnętrzny — Dom Bretanii w Wałbrzychu, który pokazał ekspozycję pt. „50 lat traktatu elizejskiego”.

Po okresie drastycznego spadku liczby odwiedzin w obu placówkach wystawienniczych Biblioteki pod Atlantami, który zdarzył się między listopadem 2011 a wrześniem 2012, sytuacja wydaje się normować i wracać do pożądaney równowagi. Wystawy w Galerii Książki, pomimo o 12 dni krótszego okresu funkcjonowania niż w roku 2012 (ze względu na wspomniane Triennale), obejrzało 1260 odwiedzających (o 25,87% więcej niż 2012), w tym 43 grupy zorganizowane (o 53,57% więcej); Galerię pod Atlantami odwiedziło 1973 widzów (o 109% więcej), w tym 50 grup zorganizowanych (o 194,12% więcej). W sumie wystawy obejrzało 3233 odwiedzających (66,22% więcej), w tym 93 grupy zorganizowane (106,67% więcej). Szczegółowe dane statystyczne zamieszczono w aneksie do niniejszego sprawozdania.

Rosnąca frekwencja i liczne wpisy w zeszytach odwiedzin świadczą, że tematyka wystaw była atrakcyjna dla odwiedzających. Tylko jedna wystawa: CarnokyType odbiegała in minus liczbą odwiedzin od pozostałych. Galeria Książki to placówka wystawiennicza

w mieście, której profil uzasadnia organizowanie od czasu do czasu wystaw trudnych, niszowych, adresowanych do małej, ale wymagającej grupy odbiorców. Taka też była wspomniana ekspozycja — poświęcona nowoczesnemu literalnictwu.

Dzięki staraniom dyrekcji, Biblioteka otrzymała od Funduszu Regionu Wałbrzyskiego 3000 zł dotacji na działalność wystawienniczą. Pieniądze te okazały się nieocenione zwłaszcza w kontekście finansowania wydruków materiałów ekspozycyjnych.

GALERIA KSIĄŻKI

Wanda Rutkiewicz. Wyżej i wyżej (29 stycznia – 8 marca)

70 lat temu, 4 lutego 1943, urodziła się Wanda Rutkiewicz — polska taterniczka, alpinistka i himalaistka, uważana powszechnie za najwybitniejszą kobietę w dziejach światowego himalaizmu. Górami zainteresowała się na początku lat 60., szybko nabywając umiejętności wspinaczkowych w Sokolikach koło Jeleniej Góry, a potem w Tatrach. Ogromną popularność zyskała, zdobywając w 1978, jako trzecia kobieta na świecie i pierwszy Polak, Mount Everest. U progu lat 90. postawiła sobie za cel zdobycie wszystkich czternastu ośmiotysięczników świata, czyli tzw. korony Himalajów i Karakorum. Pokonała osiem. Zaginęła 13 maja 1992 podczas ataku na szczyt Kanczendzongi.

Wystawę faktograficzną poświęconą niezapomnianej sportsmence przygotowano we współpracy z Michałem Błaszkiwiczem, bratem Wandy Rutkiewicz, który udostępnił z rodzinnego archiwum wiele dotąd niepokazywanych publicznie zdjęć swojej siostry, pochodzących z najwcześniejszego okresu jej wspinaczkowej kariery. Michał Błaszkiwicz był gościem specjalnym wernisażu. Do powstania ekspozycji przyczynił się także Ryszard Sławczyński, dyrektor Klubu Muzyki i Literatury we Wrocławiu, użyczając wykonanych przez siebie zdjęć, składających się na cykl „Płungiany — miejsce urodzenia Wandy Rutkiewicz”, na co dzień pokazywany w Gimnazjum nr 23 im. Wandy Rutkiewicz we Wrocławiu.

CarnokyType (15 marca – 15 maja)

CarnokyType to niewielka, powstała w 2010, oficyna Samuela Čarnoký'ego — słowackiego typografa, liternika i designera. Jej nazwą autor firmuje tworzone przez siebie — w postaci fontów OpenType — wysokiej jakości plakatowe i dziełowe kroje pism, spośród których najbardziej znanymi są: LECO 1988, Samo Sans, Arcus i Technik.

Samuel Čarnoký urodził się 18 lutego 1981 w Krompachach na Słowacji; obecnie mieszka w Koszycach. Ukończył studia w zakresie komunikacji wizualnej w Instytucie Sztuki Politechniki Koszyckiej, otrzymując za swoją pracę magisterską pt. „Grafika miejska”

nagrodę dziekana. Od 2009 wykłada w Pracowni Komunikacji Wizualnej Instytutu Sztuki Politechniki Koszyckiej; jest również doktorantem Instytutu. W latach 2010–2012 był nauczycielem grafiki reklamowej w Szkole Sztuki Użytkowej w Koszycach. Bohater wystawy, oprócz tworzenia krojów pism, zajmuje się opracowaniem typograficznym książek, wykorzystywaniem w projektowaniu graficznym różnego rodzaju podłoży drukowych, opracowuje logotypy, interesuje się identyfikacją wizualną, uprawia tzw. street art. Aktywnie współpracuje z wieloma instytucjami kultury, tworząc oprawę graficzną do organizowanych przez nie imprez.

Samuel Čarnoký osobiście opracował i zaaranżował plansze pokazywane na wystawie; dostarczył również publikacje, w których użyto zaprojektowanych przezeń krojów pism.

Tajemniczy manuskrypt Wojnicza (20 maja – 28 czerwca, 26 sierpnia – 13 września)

W 1912 roku Michał Habdank-Wojnicz, pochodzący z Polski, a mieszkający wówczas w Wielkiej Brytanii bibliofil i antykwariusz (w młodości — działacz polityczny i rewolucjonista) odwiedził bibliotekę kolegium jezuickiego Villa Mondragone we Frascati, niedaleko Rzymu. Od zakonników kupił (podobno za niewielkie pieniądze) zbiór ksiąg, wśród których znajdował się, napisany w nieznanym języku, anonimowy manuskrypt, współcześnie określany mianem manuskryptu Wojnicza (ang. The Voynich Manuscript). Badanie rękopisu metodą datowania radiowęglowego wykazało, że pochodzi on z początku XV stulecia, przy czym wynik ten odnosi się do wieku pergaminu, a nie do pisma i ilustracji, które mogły być naniesione później. Od stu lat zarówno zawodowi kryptografowie, jak i lingwiści amatorzy usiłują złamać kod księgi. Bezskutecznie. Nie tylko język rękopisu stanowi zagadkę. Liczne ilustracje pozornie rzucają światło na treść dzieła. W większości przedstawiają rośliny... nieistniejące w przyrodzie, zagadkowe wykresy astrologiczne oraz grupy niewiast zażywających kąpiele w zbiornikach przypominających gigantyczne, rozkrojone na pół wnętrzości.

Na wystawie zaprezentowaliśmy reprodukcje kart rękopisu, który na co dzień przechowywany jest w Bibliotece Ksiąg Rzadkich i Manuskryptów rodziny Beinecke'ów, będącej częścią Biblioteki Uniwersytetu Yale w New Heaven, w Stanach Zjednoczonych.

Najpiękniejsze Książki Roku 2012 (20 września – 8 listopada)

Pokazano książki nagrodzone i wyróżnione w 53. edycji Konkursu Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek w Warszawie na Najpiękniejszą Książkę Roku. Wśród laureatek znalazło się kilka publikacji, które stali bywalcy Galerii Książki mogli potraktować jako znakomity komentarz, rozwinięcie wystaw organizowanych tu w ciągu ostatnich trzech lat.

W dziale humanistycznych książek naukowych i popularnonaukowych wyróżniono monografię „Powidoki życia. Władysław Strzemiński i prawa dla sztuki”, poświęconą malarzowi, teoretykowi sztuki, typografowi, pionierowi konstruktywistycznej awangardy lat 20. i 30., twórcy teorii unizmu. Jedną z wyróżnionych publikacji bibliofilskich był „Bestiariusz Lema według Mroza” oraz inna książka poświęcona temu znakomitemu grafikowi — „Rączki Daniela Mroza”, albumik z reprodukcjami zabawnych ozdobników wykorzystywanych między innymi w dawnym „Przekroju”.

Wystawę zorganizowano dzięki uprzejmości Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek w Warszawie.

GALERIA POD ATLANTAMI

Ryszard Chmiel. Rysunki (4 stycznia – 1 marca)

Ryszard Chmiel to rysownik mieszkający w Lutonii k. Dzierżoniowa, skromnie uważający się za plastyka amatora, dysponujący jednakże znakomitymi umiejętnościami warsztatowymi, imponujący talentem. Od kilkunastu lat tworzy niewielkich rozmiarów prace — wykonane z niebywałą precyzją i pomysłowością — posługując się jedną techniką: rysowania na kartonie kredkami świecowymi, a ściślej: specjalnymi bloczkami świecowymi. Nałożoną na karton warstwę wosku obrabia różnej grubości rylcami, powodując, że rysunki stają się bardzo misterne, dopracowane w najdrobniejszych szczegółach. Unikalnym atutem prac Ryszarda Chmiela są drewniane, liczące często ponad sto lat, pięknie odrestaurowane ramy, które artysta kupuje na giełdach antyków, sam odnawia i — jak mówi — dopiero mając odpowiednio przysposobioną ramę, tworzy do niej rysunek.

Tematyka prac artysty nasuwa skojarzenia z najwyższej próby ilustracją książkową dla dzieci: jest baśniowa, pełna tajemniczych postaci wrózek, czarnoksiężników, zwierząt (zwłaszcza kotów), z obsesyjnie wręcz powtarzającym się motywem rozgwieżdżonego nieba, na którym króluje sierp księżycy. Baśniowość Chmiela wolna jest od jakichkolwiek złowieszczych odcieni, jest przyjazna, ciepła i humorystyczna, kierowana z całą pewnością do dzieci, ale niepozbawiona warstwy aluzyjnej przeznaczonej dla odbiorcy dorosłego. Warto podkreślić, że nasza wystawa, pokazująca 38 rysunków, była pierwszą wrocławską ekspozycją indywidualną Ryszarda Chmiela i spotkała się z dużym zainteresowaniem nie tylko młodej publiczności, ale także tutejszych artystów plastyków, których zdumiewała i urzekła maestria mało znanego kolegi po fachu.

Amerykański film na polskim plakacie (8 marca – 30 kwietnia)

Polski plakat powstały w latach 60., 70. i 80. ubiegłego stulecia ma wielu admiratorów, jest też niezwykle wdzięcznym obiektem galeryjnych prezentacji. Pokazaliśmy 36 prac mistrzów polskiej szkoły plakatu (m.in. Andrzeja Pągowskiego, Waldemara Świerzego, Eryka Lipińskiego, Macieja Woltmana, G.L. Drzewińskich, Andrzeja Klimowskiego, Jakuba Erola, Edwarda Lutczyna, Jana Młodożeńca, Witolda Górki i in.), które towarzyszyły amerykańskim filmom, wyświetlanym kilkadziesiąt lat temu w naszych kinach i w większości stanowiących już kanon światowej kinematografii. Rodzimy plakat filmowy mógł wówczas wspaniale rozwinąć się dzięki temu, że do Polski nie docierały z różnych przyczyn oryginalne materiały reklamowe towarzyszące filmom zachodnim. Polscy plastycy tworzyli więc plakaty anonsujące filmy według własnego uznania, korzystając z artystycznej swobody, a przy okazji.. z możliwości dorobienia niezłych jak na owe czasy pieniędzy. Taka sytuacja, wydawać by się mogło — sprzyjająca zwykłej chałturze, dała nadszpeczanie dobre rezultaty artystyczne. Dowodem na to jest nietrudne do zauważenia zainteresowanie współczesnych zagranicznych kolekcjonerów polskim plakatem tamtego okresu; wiele prac na aukcjach internetowych osiąga ceny kilkuset dolarów.

Omawiana wystawa była dobrą okazją do odświeżenia współpracy z Biblioteką Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu — eksponaty wypożyczono z Działu Dokumentów Życia Społecznego tej placówki. Na podkreślenie zasługuje też zaangażowanie się w wystawę bibliotekarek naszej Fonoteki, zwłaszcza Marty Ślazińskiej, która wykorzystwała ekspozycję jako ilustrację do prowadzonych przez siebie prelekcji dla młodzieży.

Wałbrzyska Grupa Twórcza „Kontrast” (10 maja – 28 czerwca)

W tej zbiorowej, interdyscyplinarnej wystawie — pokazującej malarstwo, grafikę, rzeźbę, ceramikę i szkło artystyczne — wzięło udział czternaścioro twórców, mieszkających w Wałbrzychu i okolicy: Maria Bor-Myśliborska, Alicja Gorbacz-Palacios, Jan Gromada, Krzysztof Jędrzejec, Katarzyna Karbownik-Urbańska, Eugeniusz Kiszczak, Stanisław Możdżeń, Barbara Mucha-Brodzińska, Dominik Mysiak, Alfred Witold Oruba, Jan Pałka, Piotr Puterko, Janina Sakowicz, Kazimierz Starościak. Wielu spośród nich jest dobrze znanych widowni Galerii pod Atlantami jeszcze z czasów, gdy placówkę tę prowadziła Maria Tyws. Kilkoro spośród wymienionych artystów miało tu swoje indywidualne wystawy, niemal wszyscy brali udział w jednej lub w kilku edycjach Triennale Sztuki Wałbrzyskiej, które odbywało się w latach 1994-2003. Być może odnowienie współpracy z grupą

artystów, którzy w większości mogą uchodzić za nestorów wałbrzyskiej sztuki, spowoduje odrodzenie idei organizowania Triennale w Galerii pod Atlantami.

Do wystawy opracowano katalog, który na razie funkcjonuje w postaci elektronicznej, został jednak przygotowany w taki sposób, aby szybko dało się go przetworzyć na postać nadającą się do profesjonalnego druku.

Streetworking — od obserwacji do relacji (13 września – 11 października)

Streetworking, czyli praca na ulicy, pedagogika ulicy, jest innowacyjną metodą działalności socjalnej, przeciwdziałającą wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży. Wiosną 2011 roku pedagog ulicy Robert Cieślak, działając z ramienia Centrum Misji i Ewangelizacji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP oraz Parafii Luterańskiej w Miechowicach, zorganizował warsztaty fotograficzne pod hasłem „Bobrek oczami dziecka”. (Bobrek to robotnicza dzielnica Bytomia — niegdyś tętniąca życiem, a dziś mocno zdegradowana). Warsztaty były jednym z elementów większego projektu, noszącego nazwę „Misja ULICA”, realizowanego od 2010 do 2012 roku. Wzięło w nich udział dziewięciu chłopców, mieszkańców Bobrka, którzy pod fachowym okiem Roberta Cieślaka oraz Ewy i Marka Szymczyków, fotografowali swoją dzielnicę. Utrwalili byłą hutę Bobrek, stare kamienice, podwórka, pola i łąki — miejsca dla nich ważne, takie, które chcieli pokazać innym.

Zdjęcia będące pokłosiem tych działań, okazały się niezwykle dojrzałe pod względem estetycznym; młodzi twórcy udowodnili, że w czasie kilku spotkań można całkiem dobrze opanować tajniki kompozycji obrazu fotograficznego, a jeśli do podstawowych umiejętności warsztatowych doda się świeżość spojrzenia na otaczający świat, wrażliwość i wnikliwość — efekt może być zdumiewający. Z fotografii młodych twórców powstała wystawa „Opowiem ci o moim Bobrku”, która premierę miała w Bytomiu, a dzięki pośrednictwu Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Wałbrzychu, mogła zostać zaprezentowana w naszym mieście.

Pod koniec trwania wystawy, 4 października, w Galerii pod Atlantami gościliśmy Roberta Cieślaka i jego trzech podopiecznych, współautorów zdjęć do wystawy „Opowiem ci o moim Bobrku”. Gość opowiedział o idei streetworkingu, o swojej działalności pedagogicznej, o tym, jak doszło do powstania grupy, z którą pracuje i o wymiernych efektach współdziałania streetworkera i jego podopiecznych. Nakreślił perspektywy rozwoju tego typu działalności w Polsce, mówił o współpracy z innymi krajowymi i zagranicznymi organizacjami streetworkerskimi.

35 maja i później... Bohdan Butenko pinxit (17 października – 8 listopada)

W układzie chronologiczno - rzeczowym pokazano wybór rysunków nestora polskich ilustratorów Bohdana Butenki, które wykonał do książek i czasopism dla dzieci (wobec ogromu dorobku twórczego Mistrza, celowo pominięto publikacje dla dorosłych czytelników). Rozwój talentu Bohdana Butenki można było prześledzić od zarania, czyli od jego lat szkolnych, kiedy to przyozdabiał szkolne wypracowania zabawnymi rysunekami, wzbudzając entuzjazm kolegów i... nie wzbudzając entuzjazmu nauczycieli. Zawodowa kariera Bohdana Butenki to między innymi rysunki do utworów literackich Juliana Tuwima, Ericha Kästnera, Wandy Chotomskiej, Jana Brzechwy, Edwarda Leara, Wiktora Woroszyńskiego oraz do wielu książek własnego autorstwa. To także pełne humoru komiksy publikowane w „Świerszczyku”: Wędrówka Pędzla i Ołówka, Panna Kreseczka, Pan Motorek. Na wystawie nie zabrakło niezapomnianych Gucia i Cezara, a przede wszystkim Gapiszona, który był nie tylko postacią komiksową z pisma dla najmłodszych „Miś”, ale też bohaterem pierwszej polskiej kreskówki telewizyjnej.

Podczas wernisażu mieliśmy zaszczyt gościć Bohdana Butenkę. Towarzyszyła mu Ewa Gruda z Muzeum Książki Dziecięcej Biblioteki Publicznej miasta stołecznego Warszawy, które przygotowało i udostępniło materiały ekspozycyjne. Ewa Gruda nie tylko opowiedziała o procesie powstawania ekspozycji, jej idei, ale na gorąco przeprowadziła wywiad z Mistrzem, interesujący i dla licznie przybyłych dzieci, i dla dorosłych, którzy mieli okazję odbyć sentymentalną podróż do lat dzieciństwa.

Dzień przed otwarciem wystawy, 16 października — w Oddziale Dziecięco-Młodzieżowym, Mistrz poprowadził warsztaty plastyczne dla najmłodszych. Ich istotą było uświadomienie uczestnikom, że każdy może spróbować swoich sił jako rysownik, a rysowanie to szansa na rozwinięcie wyobraźni, a przy tym znakomita zabawa. To niezapomniane przedsięwzięcie zrealizowano w ramach projektu „Mój świat, moje wartości” dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

V Triennale Plastyki Wałbrzyskiej (16 listopada 2013 – 3 stycznia 2014)

Druga w roku sprawozdawczym zbiorowa, interdyscyplinarna wystawa artystów plastyków mieszkających w Wałbrzychu i okolicy, zbliżona charakterem do pokazywanej przed wakacjami oferty artystycznej grupy „Kontrast”. Poprzednie edycje Triennale odbyły się w latach: 1994, 1997, 2000 i 2003, czyli w czasie, kiedy Galerię pod Atlantami prowadziła Maria Tyws. Po dziesięciu latach przerwy podjęto próbę powrotu do idei cyklicznego prezentowania twórczości lokalnego środowiska artystycznego.

W ekspozycji udział wzięło dwadzieścioro troje uczestników: Maria Bor-Myśliborska, Zofia

Czerw, Katarzyna Fiołek-Szymala, Jan Gromada, Agnieszka Hundert-Wawrzyniak, Paweł Jach, Krzysztof Jędrzejec, Wojciech Jodłowski, Katarzyna Karbownik-Urbańska, Eugeniusz Kiszczak, Stanisław Możdżeń, Barbara Mucha-Brodzińska, Dominik Mysiak, Stanisław Olszamowski, Alfred Witold Oruba, Jan Pałka, Marzena Prokopowicz-Sawicka, Piotr Puterko, Roman Jacek Radomski, Janina Sakowicz, Ilona Sapka, Leopold Sendera, Kazimierz Starościak.

Zaprezentowano szeroki wachlarz prac, reprezentujących różne dziedziny sztuk plastycznych: malarstwo, grafikę, rzeźbę, szkło artystyczne, ceramikę, medalierstwo. Ze względu na dużą liczbę eksponatów, Triennale urządzono nie tylko w sali Galerii pod Atlantami, ale też w sali Galerii Książki, w której zgromadzono eksponaty o bardziej kameralnym charakterze. Do Triennale opracowano elektroniczny katalog.

Ważniejsze prace typograficzne:

- materiały do wystawy „Tajemniczy manuskrypt Wojnicza”: 17 drukowanych plansz wystawienniczych i 1 drukowany element dekoracyjny;
- czołówki do wystawy CarnokyType oraz do trzech ekspozycji w Galerii pod Atlantami;
- katalog do wystawy Wałbrzyskiej Grupy Twórczej „Kontrast”;
- składka B6 na powtórne otwarcie Pokoju Pamięci Poety Mariana Jachimowicza;
- afisze i zaproszenia na imprezy biblioteczne, ulotki promujące autorów dziecięcych, których goszczono m.in. podczas Festiwalu Dobrej Książki Dziecięcej;
- całościowe opracowanie wystawki „Ilustracje J.M. Szancera do komedii A. Fredry”, w ramach Narodowego Czytania Aleksandra Fredry.

PODSUMOWANIE

W bieżącym okresie sprawozdawczym wałbrzyska księżnica zrealizowała wiele przedsięwzięć, starając się nie stracić z oczu najważniejszego elementu swojej działalności – książki. Mimo niskiego budżetu i wprowadzenia mocno oszczędnościowej polityki coraz trudniej znaleźć Bibliotece takie obszary funkcjonowania, w których wprowadzone ograniczenia nie pozostaną bez wpływu na jakość usług bibliotecznych. Przy takich ograniczeniach miniony rok należy uznać za udany pod względem urozmaiconej oferty edukacyjno - kulturalnej adresowanej do naszych czytelników i użytkowników.

Dodatkowo pozyskane na działalność środki oraz wielka determinacja wszystkich pracowników: merytorycznych i administracyjnych umożliwiły osiągnięcie wyznaczonych celów i realizację wielu imprez, spotkań oraz nowych, oryginalnych propozycji. Podjęto

współpracę z ciekawymi partnerami, przedsiębiorcami. Udało się także wprowadzić *nowoczesne elementy w pracy bibliotecznej – dostęp do ibuków*. Na nowo pojawiły się szanse na poprawienie infrastruktury bibliotecznej w bibliotece głównej i w filiach. Dołożono wszelkich starań, by biblioteka była nadal instytucją społecznego zaufania, a przy tym predestynowała do roli tzw. „trzeciego miejsca”, które wg teorii amerykańskiego socjologa Raya Oldenburga, jest ważnym elementem życia społecznego, w którym koncentrują się trzy ważne sfery: *dom, praca oraz – „trzecie miejsce”, gdzie toczy się życie towarzyskie*. Miejsce, w którym tętni życie lokalnej społeczności, gdzie rodzą się nowe pomysły, utralają się lub ewoluują ważne w danym środowisku wartości. Na ile dobrze spełniają – bibliotekarze – swoją rolę w środowisku, świadczyć mogą wyniki ankiety badającej poziom zadowolenia użytkowników z naszych usług.

Z-ca **DYREKTORA**
Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej
„BIBLIOTEKI pod ATLANTAMI”
mgr Elżbieta Kwiatkowska-Wyrwisz